

Facultade de CC. Económicas e Empresariais

Presentación

A Facultade de Ciencias Económicas e Empresariais ten unha ampla traxectoria dentro da nosa universidade. A principios dos 70 xa se impartían ensinanzas de Ciencias Económicas no antigo Colexio Universitario de Vigo, que en 1980 pasaría a integrarse na Universidade de Santiago de Compostela. En 1990 segrégase no Campus de Vigo, o que suporá o nacemento da Universidade de Vigo.

No curso 1991/92 iníciase a docencia das licenciaturas de Ciencias Económicas e de Ciencias Empresariais no edificio actual, rexistrándose dos procesos de reforma dos seus plans de estudos nos anos 1995 e 2002. A raíz da promulgación do RD 1393/2007 sobre ordenación das ensinanzas universitariasponse en marcha o proceso de adaptación ao Espazo Europeo de Educación Superior, de tal xeito que, para o curso académico 2009/10, comezarán a impartirse as titulacións de Grao en Administración e Dirección de Empresas e en Economía ás que se refiren estas guías.

Perséguese con elo ofertar unhas titulacións máis adaptadas ao contexto actual, cunha adaptación das metodoloxías docentes orientadas cara a aprendizaxe do alumnado e o desenvolvemento das súas capacidades.

Localización

A Facultade de Ciencias Económicas e Empresariais de Vigo está no Campus de Lagoas/Marcosende, aproximadamente a 15 km. de la ciudad.

En caso de precisar información é posible contactar a través das seguintes vías:

Correo - Facultade de Ciencias Económicas e Empresariais, Campus de Lagoas-Marcosende, s/n, 36310 VIGO

Teléfono - 986812400 (Centralita/Conserxería)

986 812403 (Secretaría de Alumnado)

986 812402 (Secretaría do Decanato)

Fax- 986812401

Correo electrónico - secfcee@uvigo.es (Secretaría de Alumnado)

sdfcee@uvigo.es (Secretaría do Decanato)

Web - <http://fcee.uvigo.es/>

Infraestructuras y Servicios

A Facultade conta cunha importante dotación de infraestructuras destinadas a dar soporte ás actividades de investigación,

docencia e extensión universitaria. Resumidamente, hai 15 aulas de docencia, 13 aulas-seminario, 6 aulas de informática e un aula informática de libre acceso. Adicionalmente dispón dun salón de actos cun aforo aproximado dunhas 550 persoas , un salón de graos para 60-80 personas, biblioteca con 400 postos de lectura e cafetería-comedor.

A continuación desglósase a información sobre servicios importantes para o alumnado:

SERVICIOS OFERTADOS AOS ESTUDANTADO

- AULA INFORMÁTICA DE LIBRE ACCESO:

Ordenadores a disposición dos alumnos con aplicaciónes de uso corrente, acceso a Internet e posibilidade de impresión de documentos

- REDE INALÁMBRICA:

Acceso WIFI a Internet en toda a Facultade.

- REPROGRAFÍA:

Fotocopias, encuadernacións, transparencias, impresión de documentos, material de estudio, etc...

Horario regular : Mañá de 9 a 14 h. - Tarde de 15:45 a 18:00 h.

- CAFETERÍA E COMEDOR:

Servicio de cafetería completo, almorzos e comidas con menús do día.

Horario SS.Cafetería: De 8:45 a 21 h.

Horario SS.Comedor: De 13 a 15:30 h.

- SERVICIOS ADMINISTRATIVOS:

Servicios de xestión do alumnado (matriculas, traslados, solicitudes de validacións, emisión de títulos, etc...), asuntos económicos e secretaría do Decanato.

Horario atención ó público: De 9 a 14 h.

- BIBLIOTECA:

Servicio de asesoramento e empréstito bibliográfico, salas de estudio e lectura e consulta bases de datos.

Para o servico de empréstito requírese carnet de biblioteca.

Dotacións: 414 postos de lectura e estudio.

2 postos consulta bases de datos.

29.000 volumes aprox. (libros, informes, etc.)

560 títulos de publicacións periódicas:

330 revistas e 230 estatísticas.

Horario : De 8:45 a 20:45 h.

Equipo decanal

Decano: Jorge Falagán Mota

Secretario: Pedro Lorenzo Alonso

Vicedecana de Coordinación e Calidade: Ana Esther Castro Fernández

Vicedecano de Organización Académica: Javier Roca Pardiñas

Vicedecana de Relacións Internacionais: María Gómez Rúa

(*)

(*)

Máster Universitario en Administración Integrada de Empresas e Responsabilidade Social Corporativa

Materias

Curso 1

Código	Nome	Cuadrimestre	Cr.totais
V03M134V01101	A Responsabilidade Social na Empresa	1c	5
V03M134V01102	Xestión Ética	1c	5
V03M134V01103	Dirección Estratéxica	1c	5
V03M134V01104	RSC e Marketing	1c	3
V03M134V01105	Marketing Responsable	1c	4
V03M134V01106	Información e Comunicación da RSC	1c	3
V03M134V01107	Fundamentos de Responsabilidade Social Empresarial Interna (Concepto + Elementos)	1c	3
V03M134V01108	Implantación e Temas Avanzados de Responsabilidade Social Empresarial Interna	1c	3
V03M134V01201	Xestión da Calidade Total	2c	5
V03M134V01202	Sistemas Normalizados de Xestión de Calidade e das Relacións Laborais	2c	5
V03M134V01203	Inversión e Financiación Socialmente con Criterios de Sostibilidade	2c	3
V03M134V01204	Contabilidade Social	2c	3
V03M134V01206	Traballo Fin de Máster	2c	13
V03M134V01207	Sistemas Normalizados de Xestión: Calidade, Medioambiente, Seguridade e Saúde no Traballo	2c	5

DATOS IDENTIFICATIVOS**A Responsabilidade Social na Empresa**

Materia	A Responsabilidade Social na Empresa			
Código	V03M134V01101			
Titulación	Máster Universitario en Administración Integrada de Empresas e Responsabilidade Social Corporativa			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	5	OB	1	1c
Lingua impartición	Castelán Galego			
Departamento	Organización de empresas e márketing			
Coordinador/a	Rodríguez Daponte, María del Rocío			
Profesorado	Dopico Parada, Ana Isabel Pita Castelo, Jose Rodríguez Daponte, María del Rocío			
Correo-e	rocio@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral				

Competencias

Código	
CB1	Posuír e comprender coñecementos que acheguen unha base ou oportunidade de ser orixinais no desenvolvemento e/ou aplicación de ideas, adoito nun contexto de investigación.
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os coñecementos adquiridos e a súa capacidade de resolución de problemas en contornos novos ou pouco coñecidos dentro de contextos máis amplos (ou multidisciplinares) relacionados coa súa área de estudo.
CB3	Que os estudantes sexan capaces de integrar coñecementos e se enfrontar á complexidade de formular xuízos a partir dunha información que, sendo incompleta ou limitada, inclúa reflexións sobre as responsabilidades sociais e éticas vinculadas á aplicación dos seus coñecementos e xuízos.
CB4	Que os estudantes saiban comunicar as súas conclusións, e os coñecementos e razóns últimas que as sustentan, a públicos especializados e non especializados dun xeito claro e sen ambigüidades.
CB5	Que os estudantes posúan as habilidades de aprendizaxe que lles permitan continuar estudando dun xeito que terá que ser, en grande medida, autodirixido e autónomo.
CG1	Recuperar e analizar información pertinente e oportuna proveniente de fontes diversas en condicións óptimas de custo e tempo
CG2	Interpretar e dominar destrezas asociados con ese campo.
CG3	Demostrar un entendemento sistemático do campo de estudo derivado do entendemento e integración de distintos enfoques teóricos
CG4	Demostrar a habilidade de concibir, deseñar, implementar e adaptar un proceso substancial coa suficiente integridad intelectual
CG5	Aplicar os coñecementos adquiridos e a súa capacidade de resolución de problemas en contornas novas ou pouco coñecidos dentro de contextos máis amplos (ou multidisciplinares) relacionados coa súa área de estudo
CG6	Integrar coñecementos e enfrontarse á complejidad de formular xuízos a partir dunha información que, sendo incompleta ou limitada, inclúa reflexións sobre as responsabilidades sociais e éticas vinculadas á aplicación dos seus coñecementos e xuízos
CG7	Demostrar a capacidade de análise crítica, reflexión, avaliación e síntese de ideas novas e complexas
CG8	Organizar, planificar e desenvolver estratexias para levar a cabo un traballo
CG9	Comunicar as súas conclusións -e os coñecementos e razóns últimas que as sustentan- a públicos especializados e non especializados dun modo claro e sen ambigüidades
CG10	Traballar en equipo.
CG11	Aplicar os coñecementos á resolución de problemas concretos.
CG12	Adaptarse a novas situacións
CG13	Estudar dun modo auto-dirixido ou autónomo
CE1	Interpretar a nova realidade social e a súa aplicación ás tarefas da dirección e organización de empresas, á análise prospectivo da competitividad e ao impulso do desenvolvemento organizativ
CE2	Identificar cales son os stakeholders e entender a súa importancia

CE3	Comprender as implicacións do comportamento ético na estratexia empresarial e nos procesos de toma de decisións, e a súa relación coa motivación, liderado e cultura empresarial
CE4	Coñecer os sistemas de xestión, normas, verificación e posibles certificacións da RSC
CE6	Elaborar memorias de sustentabilidade
CT1	Difusión de resultados e conclusións dos estudos, a través de presentacións orais e escritas que aborden ideas relacionadas coa RSC na xestión integral da empresa
CT2	Manexo de técnicas e ferramentas informáticas e de xestión para obtención de información, tratamento e procesamento de datos, e posterior utilización
CT3	Difusión e divulgación de ideas en contextos tanto académicos como non especializados
CT4	Reflexión sobre responsabilidades sociais e éticas

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Identificar cales son os stakeholders e entender a súa importancia	CB1 CG1 CG2 CG3 CG10 CE1 CE2
Analizar e describir os sistemas de xestión, normas, verificación e posibles certificacións da RSC	CB5 CG8 CE3 CE4
Elaborar memorias de sustentabilidade,	CB3 CG4 CG6 CG11 CE6 CT2
Difundir de resultados e conclusións dos estudos, a través de presentacións orais e escritas que aborden ideas relacionadas coa RSC na xestión integral da empresa.	CB2 CG5 CG9 CT1
Reflexionar sobre responsabilidades sociais e éticas	CB4 CG7 CG12 CG13 CT3 CT4

Contidos

Tema
A Responsabilidade Social Empresarial. Evolución do concepto. Dimensións
Marco institucional e iniciativas internacionais para o fomento da RSE.
Os grupos de interese o Stakeholders
Xestión da RSE nunha institución.
Memorias de sustentabilidade, visión global e adaptación a cada organización.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Resolución de problemas	10	30	40
Presentación	5	18	23
Traballo tutelado	10	20	30
Lección maxistral	12.5	19.5	32

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

Descrición

Resolución de problemas	Actividade na que se formulan problemas e/ou exercicios relacionados coa materia. O alumno debe desenvolver as solucións idóneas ou correctas, en base ao razoamento coa información dispoñible e a interpretación dos resultados
Presentación	O alumno presentará os resultados do seu traballo individual ou en grupo. Valorarase tanto o contido do mesmo como a presentación.
Traballo tutelado	De maneira grupal se resolverán as tarefas plantexadas polo docente como complemento das cuestións teóricas plantexadas.
Lección maxistral	SESIÓN MAXISTRAL PARTICIPATIVA: Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices do traballo, exercicios ou proxecto a desenvolver polo estudante.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	
Resolución de problemas	
Presentación	

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Resolución de problemas	Avaliarase o traballo realizado polo alumno	20	CB1 CG1 CE1 CT4 CB2 CG5 CE2 CB3 CG11 CE4 CE6
Presentación	Avaliarase a capacidade de análise de casos reais de empresas	70	CB4 CG2 CE2 CT1 CB5 CG3 CE3 CT2 CG4 CE4 CT3 CG6 CE6 CT4 CG7 CG8 CG9 CG10 CG12 CG13
Traballo tutelado	Avaliarase o traballo realizado polo alumnado	10	CB2 CG1 CE2 CB3 CG7 CE4 CG10

Outros comentarios sobre a Avaliación

O MAiE segue un sistema de avaliación continua e esixe unha asistencia mínima do 80%. Para aqueles alumnos que non a cumpran ou que non alcancen o 50% da cualificación na avaliación continua, terán que acudir a segunda convocatoria. Nesta convocatoria poderase esixir un exame que avaliará tanto os coñecementos teóricos como prácticos da materia, así como a presentación de todas as evidencias dos traballos de aula realizados polos alumnos de avaliación continua.

As datas dos exames poderanse consultar na web do MAiE (<http://maierc.webs.uvigo.es/>).

Observación: Calquera evidencia de traballos e probas plagiados ou copiados suporá unha cualificación de suspenso nas dúas convocatorias.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

- ALMAGRO, J., GARMENDIA, J.A., TORRE, I., **Responsabilidad social: una reflexión global sobre la RSE**, Prentice Hall, 2009
- BOWEN, H.R., **Social Responsibilities of the Businessman**, University of Iowa Press, 1953
- CARROL, A.B., vol 38, nº3. pag 168-295, *Business & Society*, 1999
- CARROLL, A.B., **□The pyramid of corporate social responsibility: Toward the moral management of organizational stakeholders□**, Nº 34, PAG. 39-48, *Business Horizons*, 1991
- DOPICO PARADA, A.I., RODRÍGUEZ DAPONTE, R Y GONZÁLEZ VÁZQUEZ, E., **□Valoración de la RSC por el consumidor y medición de su efecto sobre las compras□**, nº 54 (1), pag. 39-52, *Revista de Administración de Empresas. RAE*, 2014
- Foretica, **Proactive stakeholder engagement. Practical Guide for companies and stakeholders**, IESE, 2008
- FREEMAN, R. E., **□The politics of stakeholder theory: Some future directions□**, nº 4, pag. 409-421, *Business Ethics Quarterly*, 1994
- FREEMAN, R. E., **□Ending the so called Friedman-Freeman debate□**, Vol.18, (2), pag.162-166, *Business Ethics Quarterly*, 2008

- FREEMAN, R. E., **Strategic Management: A stakeholder approach**, Pitman, 1984
- GARCÍA DEL JUNCO, J.; PALACIOS FLORENCIO, B. Y ESPASANDÍN BUSTELO, F., **Manual práctico de responsabilidad social corporativa**, Ediciones Piramide, 2014
- HARTMAN, LAURA P; DESJARDINS, J. Y ESPINOZA, F.A., **Ética en los negocios : decisiones éticas para la responsabilidad social e integridad personal**, McGraw-Hill, 2014
- MAIGMAN, I., FERRELL, O. C., Y FERRELL, L., **A stakeholder model for implementing social responsibility in marketing**, 39, nº 9/10, pag. 956- 977, European journal of marketing, 2005
- RAUFFLET, E., **Responsabilidad social empresarial**, Pearson, 2012
- RIVERA, J. M., **Gestión de la RSC**, NETBIBLO, 2010
- Bibliografía Complementaria**
- COMISION EUROPEA, **Comunicación de la Comisión relativa a la RSE: una contribución empresarial al desarrollo sostenible**, CE, 2002
- DE LA CUESTA, M., **El porqué de la responsabilidad social corporativa**, vol. 2813, pp. 45-58, Boletín económico de ICE, 2004
- DOPICO PARADA, A.I., RODRÍGUEZ DAPONTE, R Y GONZÁLEZ VÁZQUEZ, E., **La responsabilidad social empresarial y stakeholders: un análisis clúster**, nº 21 (1), pag. 99-114, Revista Galega de Economía, 2012
- FERNÁNDEZ, J. L. Y BAJO, A., **La Teoría del Stakeholder o de los Grupos de Interés, pieza clave de la RSE, del éxito empresarial y de la sostenibilidad**, nº 6, Vol 6, pag. 130-143, ESIC International Journal of Communication Resear, 2012
- MITCHELL, R., AGLE, B. Y WOOD, D., **Toward a theory of stakeholder identification and salience: defining the principle of who and what really counts**, Vol. 22, nº 4, pag. 853-886, The Academy of Management Review, 1997
- MORRÓS RIBERA, J. Y VIDAL MARTÍNEZ, I., **Responsabilidad social sostenibilidad : GRI e ISO 26000**, Fundación Confemetal, 2014
- PÉREZ CARRILLO, E. COORD, **Gobierno corporativo y responsabilidad social de las empresas**, Marcial Pons, 2009
- RODRÍGUEZ DAPONTE, R. Y DOPICO PARADA, A. I., **RSE y Stakeholders: La visión de las empresas de Galicia ante los distintos grupos de interés**, UNLAULA, 2012

Recomendacións

Outros comentarios

Paxinas WEB que el alumno debe consultar:

<http://www.corresponsables.com/>
<http://www.diarioresponsable.com/>
<http://www.expoknews.com/>
www.club sostenibilidad.org
www.csreurope.org
www.europapress.es/epsocial/rsc/
www.foretica.es
www.globalreporting.org
www.observatoriorsc.org
http://www.oecd.org/department/0,3355,en_2649_34889_1_1_1_1_1,00.html
www.pactomundial.org

REFERENCIAS DO SISTEMAS DE XESTIÓN DA RSE.
AA1000: www.accountability21.net/aa1000series
ISO/W26000: www.iso.org/sr
SA8000: www.sa8000.org
SGE21: <http://www.sge21.foretica.es/es/>

Plan de Contingencias

Descrición

=== MEDIDAS EXCEPCIONAIS PLANIFICADAS ===

Ante a incerta e imprevisible evolución da alerta sanitaria provocada pola COVID- 19, a Universidade establece una planificación extraordinaria que se activará no momento en que as administracións e a propia institución o determinen atendendo a criterios de seguridade, saúde e responsabilidade, e garantindo a docencia nun escenario non presencial ou non totalmente presencial. Estas medidas xa planificadas garanten, no momento que sexa preceptivo, o desenvolvemento

da docencia dun xeito mais áxil e eficaz.

No caso de impartir a docencia en modalidade non presencial, a actividade docente impartirase mediante o Campus Remoto e utilizarase a plataforma de teledocencia FAITIC como reforzo.

No caso de impartir a docencia en modalidade non presencial, a actividade docente impartirase mediante o Campus Remoto e utilizarase a plataforma de teledocencia FAITIC como reforzo.

=== ADAPTACIÓN DAS METODOLOXÍAS ===

* Metodoloxías docentes que se modifican

Disponse na plataforma o material necesario para seguir as clases (presentación e resume dos temas, bibliografía, enlaces a recursos, etc)

Realízase a presentación dos contidos de xeito non presencial síncrono (en tempo real) a través do Campus Virtual e no horario habitual.

Facílítase un calendario e programa coa secuencia de habilitación dos contidos teóricos.

* Mecanismo non presencial de atención ao alumnado (titorías)

Atención ó alumnado mediante o as ferramentas de comunicación da plataforma. Uso da ferramenta Avisos para comunicar e recordar semanalmente a situación con respecto dos materiais teóricos.

* Outras modificacións

En caso de docencia virtual non será exigible a presencialidade do 80%.

ADAPTACIÓN DA AVALIACIÓN

Avaliarase ao alumnado a través da realización dun traballo e/ou exercicios que se desenvolverán de maneira individual ou en grupo.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Xestión Ética**

Materia	Xestión Ética			
Código	V03M134V01102			
Titulación	Máster Universitario en Administración Integrada de Empresas e Responsabilidade Social Corporativa			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	5	OB	1	1c
Lingua impartición	Castelán Galego			
Departamento	Organización de empresas e márketing			
Coordinador/a	Rodríguez Domínguez, María del Mar			
Profesorado	González Loureiro, Miguel Rodríguez Domínguez, María del Mar			
Correo-e	mrdguez@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral				

Competencias

Código	
CB1	Posuír e comprender coñecementos que acheguen unha base ou oportunidade de ser orixinais no desenvolvemento e/ou aplicación de ideas, adoito nun contexto de investigación.
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os coñecementos adquiridos e a súa capacidade de resolución de problemas en contornos novos ou pouco coñecidos dentro de contextos máis amplos (ou multidisciplinares) relacionados coa súa área de estudo.
CB3	Que os estudantes sexan capaces de integrar coñecementos e se enfrontar á complexidade de formular xuízos a partir dunha información que, sendo incompleta ou limitada, inclúa reflexións sobre as responsabilidades sociais e éticas vinculadas á aplicación dos seus coñecementos e xuízos.
CB4	Que os estudantes saiban comunicar as súas conclusións, e os coñecementos e razóns últimas que as sustentan, a públicos especializados e non especializados dun xeito claro e sen ambigüidades.
CB5	Que os estudantes posúan as habilidades de aprendizaxe que lles permitan continuar estudando dun xeito que terá que ser, en grande medida, autodirixido e autónomo.
CG1	Recuperar e analizar información pertinente e oportuna proveniente de fontes diversas en condicións óptimas de custo e tempo
CG2	Interpretar e dominar destrezas asociados con ese campo.
CG3	Demostrar un entendemento sistemático do campo de estudo derivado do entendemento e integración de distintos enfoques teóricos
CG5	Aplicar os coñecementos adquiridos e a súa capacidade de resolución de problemas en contornas novas ou pouco coñecidos dentro de contextos máis amplos (ou multidisciplinares) relacionados coa súa área de estudo
CG6	Integrar coñecementos e enfrontarse á complexidade de formular xuízos a partir dunha información que, sendo incompleta ou limitada, inclúa reflexións sobre as responsabilidades sociais e éticas vinculadas á aplicación dos seus coñecementos e xuízos
CG10	Traballar en equipo.
CE2	Identificar cales son os stakeholders e entender a súa importancia
CE3	Comprender as implicacións do comportamento ético na estratexia empresarial e nos procesos de toma de decisións, e a súa relación coa motivación, liderado e cultura empresarial
CE5	Deseñar e implementar estratexias competitivas coherentes co tamaño empresarial e a contorna, baseándose en vantaxes competitivas resultantes da RSC
CT1	Difusión de resultados e conclusións dos estudos, a través de presentacións orais e escritas que aborden ideas relacionadas coa RSC na xestión integral da empresa
CT4	Reflexión sobre responsabilidades sociais e éticas

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Coñecer a problemática do concepto de ética empresarial	CB3 CB5 CG3 CT4

Coñecer a relación entre a implantación da estratexia e a cultura empresarial nunha contorna de *RSE	CB5 CE2 CE3 CE5 CT4
Capacidade para argumentar e xustificar a conveniencia de toma de decisións éticas	CB4 CB5 CG5 CG6 CG10 CT1 CT4
Saber identificar vantaxes competitivas derivadas da *RSE	CB1 CB2 CB3 CG1 CG2 CE2 CT4

Contidos

Tema	
ÉTICA E VALORES NA EMPRESA	*
MISIÓN E VISIÓN NA EMPRESA	*
INTEGRACIÓN DE ESTRATEXIA E CULTURA EMPRESARIAL	*
RESPONSABILIDADE SOCIAL EMPRESARIAL E VANTAXE COMPETITIVA	*

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Estudo de casos	20	35	55
Lección maxistral	12.5	7.5	20
Traballo	5	45	50

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Estudo de casos	Análise de casos a partir de documentación entregada en clases ou ben casos de actualidade, etc
Lección maxistral	Exposición teórica por parte do profesor dos contidos da materia

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	Exposición teórica por parte do profesor dos contidos da materia. O profesor responderá as dúbidas do alumnado.
Estudo de casos	Análise de casos a partir de documentación entregada en clases ou ben casos de actualidade, etc. O profesor responderá as dúbidas do alumnado
Probas	Descrición
Traballo	Presentación dun traballo o proxecto por parte do alumno. O profesor atenderá os alumnos en tutoría

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Estudo de casos	Formulación e resolución de casos prácticos sobre as cuestións teóricas desenvolvidas	20	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CG6 CE2 CE3 CE5 CT1 CT4
Traballo	Avaliación do traballo autónomo do alumno mediante presentación e/ou proba escrita de proxectos e casos	80	CE2 CE3 CE5 CT1 CT4

Outros comentarios sobre a Avaliación

O MAiE segue un sistema de avaliación continua e esixe unha asistencia mínima do 80%. Para aqueles alumnos que non cumpran a asistencia ou que non alcancen o 50% da cualificación na avaliación continua, terán que realizar un exame final da materia na data da convocatoria oficial, que avaliará tanto os coñecemento teóricos como prácticos da asignatura, ademais de presentar todas as evidencias dos traballos de aula realizados polos alumnos de avaliación continua.

As datas dos exames poderanse consultar na web do MAiE (<http://maiersc.webs.uvigo.es/>).

Observación: Calquera evidencia de traballos e probas plagiados ou copiados supoñerá unha cualificación de suspenso nas dúas convocatorias.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Porter Kramer, **La creación de valor compartido**, Harvard Business Review,

Bibliografía Complementaria

David, **Administración Estratégica**, Pearson,

Hodge, B.J.; Anthony, W.P. & Gales, L.M., **Teoría de la organización : un enfoque estratégico**, Prentice Hall,

Kinicki, A & Kreitner, R., **Comportamiento organizacional: conceptos, problemas y prácticas**, McGraw-Hill Interamericana,

LINDGREEN, KOTLER ET ALL, **A STAKEHOLDER APPROACH TO CSR**, GOWER,

Luthans, F, **Comportamiento organizacional**, McGraw-Hill Interamericana,

Navas y Guerras, **Dirección Estratégica**, Civitas,

Ponti, F, **Los Caminos de la negociación : personas, estrategias y técnicas**, Granica,

Porter, **Estrategia Competitiva**, Piramide,

Wagner, J. A. & Hollenbeck, J.R, **Comportamiento organizativo : consiguiendo la ventaja competitiva**, International Thomson Editores,

---

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Implantación e Temas Avanzados de Responsabilidade Social Empresarial Interna/V03M134V01108

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Dirección Estratéxica/V03M134V01103

Outros comentarios

O material entregado polos profesores deberá ser leído polo alumno antes da sesión correspondente.

Plan de Continxencias

Descrición

=== MEDIDAS EXCEPCIONAIS PLANIFICADAS ===

Ante a incerta e imprevisible evolución da alerta sanitaria provocada pola COVID- 19, a Universidade establece una planificación extraordinaria que se activará no momento en que as administracións e a propia institución o determinen atendendo a criterios de seguridade, saúde e responsabilidade, e garantindo a docencia nun escenario non presencial ou non totalmente presencial. Estas medidas xa planificadas garanten, no momento que sexa preceptivo, o desenvolvemento da docencia dun xeito máis áxil e eficaz ao ser coñecido de antemán (ou cunha ampla antelación) polo alumnado e o profesorado a través da ferramenta normalizada e institucionalizada das guías docentes DOCNET.

No caso de impartir a docencia en modalidade non presencial, a actividade docente impartirase mediante o Campus Remoto e utilizarase a plataforma de teledocencia FAITIC como reforzo.

=== ADAPTACIÓN DAS METODOLOXÍAS ===

* Metodoloxías docentes que se manteñen

Manteñense as metodoloxías, pero adaptadas a unha contorna virtual (faitic, campus remoto)

* Metodoloxías docentes que se modifican

* Mecanismo non presencial de atención ao alumnado (titorías)

Manteñense as titorías de xeito telemático baixo a modalidade de cita previa (correo electrónico, teléfono, campus remoto)

* Modificacións (se proceder) dos contidos a impartir

Ningunho

* Bibliografía adicional para facilitar a auto-aprendizaxe
Poderase proporcionar algún recurso de aprendizaxe a maiores

* Outras modificacións

=== ADAPTACIÓN DA AVALIACIÓN ===

* Probas xa realizadas

Mantéñense

...

* Probas pendentes que se manteñen

Mantéñense pero adaptadas a unha contorna virtual

...

* Probas que se modifican

Ninguna

* Novas probas

* Información adicional

DATOS IDENTIFICATIVOS**Dirección Estratégica**

Materia	Dirección Estratégica			
Código	V03M134V01103			
Titulación	Máster Universitario en Administración Integrada de Empresas e Responsabilidade Social Corporativa			
Descriptores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	5	OB	1	1c
Lingua impartición	Castelán Galego			
Departamento	Organización de empresas e márketing			
Coordinador/a	Rodríguez Domínguez, María del Mar			
Profesorado	García Álvarez, Óscar Rodríguez Domínguez, María del Mar			
Correo-e	mrdguez@uvigo.es			
Web	http://faitic.uvigo.es			
Descrición xeral				

Competencias

Código	
CG1	Recuperar e analizar información pertinente e oportuna proveniente de fontes diversas en condicións óptimas de custo e tempo
CG2	Interpretar e dominar destrezas asociados con ese campo.
CG3	Demostrar un entendemento sistemático do campo de estudo derivado do entendemento e integración de distintos enfoques teóricos
CG4	Demostrar a habilidade de concibir, deseñar, implementar e adaptar un proceso substancial coa suficiente integridad intelectual
CG5	Aplicar os coñecementos adquiridos e a súa capacidade de resolución de problemas en contornas novas ou pouco coñecidos dentro de contextos máis amplos (ou multidisciplinares) relacionados coa súa área de estudo
CG7	Demostrar a capacidade de análise crítica, reflexión, avaliación e síntese de ideas novas e complexas
CG8	Organizar, planificar e desenvolver estratexias para levar a cabo un traballo
CG9	Comunicar as súas conclusións -e os coñecementos e razóns últimas que as sustentan- a públicos especializados e non especializados dun modo claro e sen ambigüedades
CG10	Traballar en equipo.
CG11	Aplicar os coñecementos á resolución de problemas concretos.
CG12	Adaptarse a novas situacións
CG13	Estudar dun modo auto-dirixido ou autónomo
CE1	Interpretar a nova realidade social e a súa aplicación ás tarefas da dirección e organización de empresas, á análise prospectivo da competitividade e ao impulso do desenvolvemento organizativ
CE5	Deseñar e implementar estratexias competitivas coherentes co tamaño empresarial e a contorna, baseándose en vantaxes competitivas resultantes da RSC
CE8	Valorar a pertinencia da mobilización de recursos e as posibilidades intermedias entre xerarquía e mercado (internalización vs. externalización).
CE9	Integrar e implementar os diferentes sistemas de xestión normalizados de I D I, calidade e medioambiente no proceso de planificación estratéxica da empresa tendo en consideración a súa responsabilidade social corporativa.
CT1	Difusión de resultados e conclusións dos estudos, a través de presentacións orais e escritas que aborden ideas relacionadas coa RSC na xestión integral da empresa

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Identificar os valores, recursos e capacidades que permitan crear vantaxes competitivas	CG1 CG2 CG3 CG7 CG12 CE1 CT1

Analizar as oportunidades e ameazas da contorna empresarial para a toma de decisións	CG1 CG2 CG5 CG7 CG10 CG11 CG12 CE1 CE5 CT1
identificar as estratexias máis adecuadas para cada realidade empresarial	CG2 CG4 CG7 CG8 CG9 CG11 CE1 CE5 CT1
Coñecer as alternativas de cooperación empresarial e valoralas como fonte de vantaxes competitivas	CG1 CG2 CG3 CG12 CG13 CE8 CT1
Coñecer e valorar a importancia do I+D+i na estratexia empresarial	CG2 CG3 CG5 CG7 CE9 CT1

Contidos

Tema	
O proceso estratéxico	*
Estratexias con base na industria	*
Estratexias para industrias con base tecnolóxica	*
Estratexias de I+D+i	*
Estratexias de cooperación	*

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Estudo de casos	20	31	51
Lección maxistral	17.5	7.5	25
Traballo	5	44	49

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Estudo de casos	Análise de casos a partir de documentación entregada en clases ou ben casos de actualidade, etc
Lección maxistral	Exposición teórica por parte do profesor dos contidos da materia

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	Exposición teórica por parte do profesor dos contidos da materia. O profesor responderá as dúbidas do alumnado.
Estudo de casos	Análise de casos a partir de documentación entregada en clases ou ben casos de actualidade, etc. O profesor responderá as dúbidas do alumnado
Probos	Descrición
Traballo	Presentación dun traballo o proxecto por parte do alumno. O profesor atenderá os alumnos en tutoría

Avaliación

Descrición		Cualificación	Competencias Avaliadas		
Estudo de casos	formulación e resolución de casos prácticos sobre as cuestións teóricas desenvolvidas	20	CG1 CG2 CG7 CG9 CG10 CG11 CG12	CE1 CE8 CE9	CT1
Traballo	Avaliación do traballo autónomo do alumno mediante a presentación e/ou proba escrita de proxectos e casos	80	CG1 CG2 CG3 CG4 CG5 CG7 CG8 CG9 CG10 CG11 CG12	CE1 CE5 CE8 CE9	CT1

Outros comentarios sobre a Avaliación

O MAiE segue un sistema de avaliación continua e esixe unha asistencia mínima do 80%. Para aqueles alumnos que non cumpran a asistencia ou que non alcancen o 50% da cualificación na avaliación continua, terán que presentarse a un exame final da materia

As datas dos exames poderanse consultar na web do MAiE (<http://maierc.webs.uvigo.es/>).

Observación: Calquera evidencia de traballos e probas plagiados ou copiados supoñerá unha cualificación de suspenso nas dúas convocatorias

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Bibliografía Complementaria

David, **administración estratéxica**, pearson,

Porter, **estrategia competitiva**, piramide,

Navas y Guerras, **Dirección estratéxica**, civitas,

Schilling, **Dirección Estratéxica de la innovación tecnolóxica**, Mc Graw-Hill,

Olcese, **Manual de la empresa responsable y sostenible**, McGraw-Hill,

Moreno, Uriarte y Topa, **La responsabilidad social empresarial**, piramide,

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Xestión Ética/V03M134V01102

Outros comentarios

O material proporcionado debe ser lido antes de cada clase, segundo indicacións do profesor

Plan de Continxencias

Descrición

=== MEDIDAS EXCEPCIONAIS PLANIFICADAS ===

Ante a incerta e imprevisible evolución da alerta sanitaria provocada pola COVID- 19, a Universidade establece una planificación extraordinaria que se activará no momento en que as administracións e a propia institución o determinen atendendo a criterios de seguridade, saúde e responsabilidade, e garantindo a docencia nun escenario non presencial ou non totalmente presencial. Estas medidas xa planificadas garanten, no momento que sexa preceptivo, o desenvolvemento da docencia dun xeito mais áxil e eficaz ao ser coñecido de antemán (ou cunha ampla antelación) polo alumnado e o profesorado a través da ferramenta normalizada e institucionalizada das guías docentes DOCNET.

No caso de impartir a docencia en modalidade non presencial, a actividade docente impartirase mediante o Campus Remoto e utilizarase a plataforma de teledocencia FAITIC como reforzo.

=== ADAPTACIÓN DAS METODOLOXÍAS ===

* Metodoloxías docentes que se manteñen

As metodoloxías docentes se manteñen, pero as clases desenvolveranse de xeito virtual a través de campus remoto

* Metodoloxías docentes que se modifican

Ningunha

* Mecanismo non presencial de atención ao alumnado (titorías)

Adaptadas a unha contorna virtual baixo a modalidade de cita previa (correo electrónico, teléfono ou campus remoto)

* Modificacións (se proceder) dos contidos a impartir

Ningunha

* Bibliografía adicional para facilitar a auto-aprendizaxe

Poderase facilitar máis recursos a través de faitic

* Outras modificacións

=== ADAPTACIÓN DA AVALIACIÓN ===

* Probas xa realizadas

Se manteñen

* Probas pendentes que se manteñen

Se manteñen. De ser o caso, as probas realizaranse de xeito telemático

...

* Probas que se modifican

Ningunha

* Novas probas

Ningunha

* Información adicional

DATOS IDENTIFICATIVOS**RSC e Marketing**

Materia	RSC e Marketing			
Código	V03M134V01104			
Titulación	Máster Universitario en Administración Integrada de Empresas e Responsabilidade Social Corporativa			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	3	OB	1	1c
Lingua impartición	Castelán Galego			
Departamento	Organización de empresas e márketing			
Coordinador/a	López Miguens, María Jesús			
Profesorado	López Miguens, María Jesús			
Correo-e	chusl@uvigo.es			
Web				
Descrición	A materia persegue o desenvolvemento dun Plan de Marketing baixo un enfoque de marketing responsable xeral			

Competencias

Código	
CB1	Posuír e comprender coñecementos que acheguen unha base ou oportunidade de ser orixinais no desenvolvemento e/ou aplicación de ideas, adoito nun contexto de investigación.
CB3	Que os estudantes sexan capaces de integrar coñecementos e se enfrontar á complexidade de formular xuízos a partir dunha información que, sendo incompleta ou limitada, inclúa reflexións sobre as responsabilidades sociais e éticas vinculadas á aplicación dos seus coñecementos e xuízos.
CG1	Recuperar e analizar información pertinente e oportuna proveniente de fontes diversas en condicións óptimas de custo e tempo
CG2	Interpretar e dominar destrezas asociados con ese campo.
CG3	Demostrar un entendemento sistemático do campo de estudo derivado do entendemento e integración de distintos enfoques teóricos
CG5	Aplicar os coñecementos adquiridos e a súa capacidade de resolución de problemas en contornas novas ou pouco coñecidos dentro de contextos máis amplos (ou multidisciplinares) relacionados coa súa área de estudo
CG6	Integrar coñecementos e enfrontarse á complejidad de formular xuízos a partir dunha información que, sendo incompleta ou limitada, inclúa reflexións sobre as responsabilidades sociais e éticas vinculadas á aplicación dos seus coñecementos e xuízos
CG7	Demostrar a capacidade de análise crítica, reflexión, avaliación e síntese de ideas novas e complexas
CG9	Comunicar as súas conclusións -e os coñecementos e razóns últimas que as sustentan- a públicos especializados e non especializados dun modo claro e sen ambigüedades
CG11	Aplicar os coñecementos á resolución de problemas concretos.
CE5	Deseñar e implementar estratexias competitivas coherentes co tamaño empresarial e a contorna, baseándose en vantaxes competitivas resultantes da RSC
CE7	Coñecer o concepto, evolución e importancia do Marketing Responsable na estratexia empresarial
CT1	Difusión de resultados e conclusións dos estudos, a través de presentacións orais e escritas que aborden ideas relacionadas coa RSC na xestión integral da empresa
CT2	Manexo de técnicas e ferramentas informáticas e de xestión para obtención de información, tratamento e procesamiento de datos, e posterior utilización
CT4	Reflexión sobre responsabilidades sociais e éticas

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Comprender as perspectivas estratéxica e operativa do marketing e a súa aplicación en diferentes contextos	CB1 CG2 CG3 CG5 CG7 CG11 CE5
Analizar a empresa e a súa contorna e emitir un diagnóstico.	CG1 CG7 CT2

Preparar e realizar un informe e unha presentación oral dirixida a unha audiencia determinada.	CG9 CT1
Avaliar diferentes situacións éticas e sociais.	CB3 CG6 CG7 CE5 CE7 CT4

Contidos

Tema	
1. O marketing responsable	Definición
2. O plan de marketing	Definición Contido e estrutura do plan de marketing

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	5	4	9
Traballo tutelado	11	40	51
Presentación	5	10	15

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	SESIÓN MAXISTRAL PARTICIPATIVA: Exposición por parte do docente dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo alumno. Requírese a participación activa do alumnado. Recoméndase ao estudante que traballe previamente o material entregado polo profesor e que se consulte a bibliografía recomendada para completar a información co fin de seguir as explicacións e participar activamente nas cuestións e preguntas suscitadas ao longo das sesións de aula.
Traballo tutelado	TRABALLO TUTELADO. O estudante, de maneira individual ou en grupo, elabora un documento sobre a temática da materia ou prepara seminarios, investigacións, memorias, ensaios, resumos de lecturas, conferencias, etc. Actividade autónoma do alumnado que inclúe a procura e recollida de información, lectura e manexo de bibliografía, redacción...
Presentación	PRESENTACION. Exposición por parte do alumnado ante o docente e/ou un grupo de estudantes dos resultados dun caso, traballo, ... de maneira individual ou en grupo.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Traballo tutelado	Atenderanse as dúbidas que poidan xurdir ao alumno no desenvolvemento da materia.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas			
Traballo tutelado	TRABALLO TUTELADO.	70	CB1 CB3	CG1 CG2 CG3 CG5 CG6 CG7 CG11	CE5 CE7	CT2 CT4
Presentación	PRESENTACIÓN/S E/OU EXPOSICIÓN/S.	30		CG9		CT1

Outros comentarios sobre a Avaliación

O MAiE segue un sistema de avaliación continua e esixe unha presencialidade mínima do 80%.

Para aqueles alumnos que non cumpran a presencialidade ou que non alcancen o 50% da calificación na avaliación continua (traballo tutelado e presentación), terán que acudir a un exame que avaliará tanto os coñecementos teóricos como prácticos da materia, así como a presentación de todas as evidencias dos traballos de aula realizados polos alumnos de avaliación continua.

As datas dos exames poderanse consultar na web do MAiE (<http://maierc.webs.uvigo.es/>).

Observación: Calquera evidencia de traballos e probas plaxiados ou copiados suporá unha calificación de suspenso nas dúas

convocatorias.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Cutropía, C., **Plan de marketing: paso a paso.**, 2ª ed., Esic, 2005

Kotler, P.; Armstrong, G., **Marketing**, Pearson Educación, 2012

Kotler, P.; Kartajava, H.; Setiawan, I., **Marketing 3.0**, LIP Editorial Empresarial, 2011

Sainz de Vicuña-Ancín, J. M., **El plan de Marketing en la práctica**, 18ª ed, Esic, 2013

Bibliografía Complementaria

Alonso, M.I., **El plan de marketing digital.**, Pearson-Prentice Hall., 2008

Cutropía, C., **El plan de marketing: cómo elaborarlo con ayuda informática.**, 3ª ed., Esic, 2000

De Jay, R., **Prepare un buen plan de marketing en una semana.**, Gestión 2000, 2001

Martin, D.; Schouten, J., **Sustainable Marketing**, Prentice Hall, 2012

Rauflet, E.; Lozano, J. F.; Barrera, E.; García, **Responsabilidad Social Empresarial**, Pearson Educación, 2012

Silos, J.; Galiano, J.P., **Informe Forética 2011. Evolución de la responsabilidad social de las empresas en España**, 2011

Velasquez, M., **Ética en los negocios**, Pearson Educación, 2006

Recomendaciones

Materias que continúan o temario

Información e Comunicación da RSC/V03M134V01106

Materias que se recomienda ter cursado previamente

A Responsabilidade Social na Empresa/V03M134V01101

Marketing Responsable/V03M134V01105

Plan de Continxencias

Descrición

As metodoloxías docentes e de avaliación propostas considéranse axeitadas ante unha posible situación excepcional derivada da evolución do COVID-19, trasladándose ao Campus Remoto e/ou á Plataforma Fatic. En canto ao mecanismo non presencial de atención ao alumnado (titorías), nesa situación, realizarase a través de aulas virtuais, foros en Fatic e/ou correo electrónico.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Marketing Responsable**

Materia	Marketing Responsable			
Código	V03M134V01105			
Titulación	Máster Universitario en Administración Integrada de Empresas e Responsabilidade Social Corporativa			
Descriptores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	4	OB	1	1c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento	Organización de empresas e márketing			
Coordinador/a	González Vázquez, Encarnación			
Profesorado	González Vázquez, Encarnación Rodríguez Comesaña, Lorenzo			
Correo-e	egzlez@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral				

Competencias

Código	
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os coñecementos adquiridos e a súa capacidade de resolución de problemas en contornos novos ou pouco coñecidos dentro de contextos máis amplos (ou multidisciplinares) relacionados coa súa área de estudo.
CB4	Que os estudantes saiban comunicar as súas conclusións, e os coñecementos e razóns últimas que as sustentan, a públicos especializados e non especializados dun xeito claro e sen ambigüidades.
CG4	Demostrar a habilidade de concibir, deseñar, implementar e adaptar un proceso substancial coa suficiente integridad intelectual
CG10	Traballar en equipo.
CG11	Aplicar os coñecementos á resolución de problemas concretos.
CG12	Adaptarse a novas situacións
CG13	Estudar dun modo auto-dirixido ou autónomo
CE7	Coñecer o concepto, evolución e importancia do Marketing Responsable na estratexia empresarial
CT1	Difusión de resultados e conclusións dos estudos, a través de presentacións orais e escritas que aborden ideas relacionadas coa RSC na xestión integral da empresa
CT4	Reflexión sobre responsabilidades sociais e éticas

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Demostrar coñecementos sobre o márketing responsable que acheguen unha base para ser orixinais no desenvolvemento e/ou aplicación de ideas na xestión empresarial	CB2 CG10 CG11 CG13 CE7
Ser capaz de integrar e aplicar coñecementos de márketing responsable	CG4 CG11 CG12 CT1 CT4
Saber extraer conclusións sobre a materia obxecto de estudo e comunicalas ante diferentes públicos de forma individual ou en grupo	CB4 CG10 CG12

Contidos

Tema	
Tema 1. O marketing 3.0	3.1 Por que o márketing 3.0? 1.2 A era da participación e o márketing de colaboración 1.3 O paradoxo da era da globalización e o márketing cultural 1.4 a era da sociedade creativa e o márketing espiritual 1.5 Márketing 3.0: de colaboración, cultural e espiritual

Tema 2. Futuro modelo para o marketing 3.0	2.1 O futuro do márketing: horizontal, non vertical. 2.2 O quenda da alma humana: o modelo 3i 2.3 Cambio ao márketing de valores 2.4 Márketing 3.0: O significado do márketing e o márketing do significado
Tema 3. Estratexias de marketing responsables	3.1 Transmitir a misión aos consumidores 3.2 Transmitir os valores aos empregado 3.3 Transmitir os valores á canle de distribución 3.4 Transmitir a visión aos accionistas 3.5 Aplicación do márketing responsable

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Debate	5	10	15
Estudo de casos	15	30	45
Presentación	12.5	27.5	40

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Debate	Charla aberta entre un grupo de estudantes. Pode centrarse nun tema dos contidos da materia, na análise dun caso, no resultado dun proxecto, exercicio ou problema desenvolvido previamente nunha sesión maxistral...
Estudo de casos	Análise dun feito, problema ou suceso real coa finalidade de coñecelo, interpretalo, resolvelo, xerar hipótese, contrastar datos, reflexionar, completar coñecementos, diagnosticalo e adestrarse en procedementos alternativos de solución.
Presentación	Exposición por parte do alumnado ante o docente e/ou un grupo de estudantes dun tema sobre contidos da materia ou dos resultados dun traballo, exercicio, proxecto... Pódese levar a cabo de maneira individual ou en grupo.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Presentación	realizáranse as tutorizacións necesarias no despacho.
Estudo de casos	realizáranse as tutorías necesarias para a resolución dos mesmos en horas de clase

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Debate	a avaliación basearase na media da cualificación obtida polo grupo, baseada na valoración que realicen os seus compañeiros e a que realice o profesor despois do debate. Os integrantes do grupo recibirán a cualificación que obteña o membro do equipo que peor cualificación obtivese.	25	CB4 CG10 CG11
Estudo de casos	Análise dun feito, problema ou suceso real coa finalidade de coñecelo, interpretalo, resolvelo, xerar hipótese, contrastar datos, reflexionar, completar coñecementos, diagnosticalo e adestrarse en procedementos alternativos de solución.	25	CB2 CG4 CG10 CG11
Presentación	Exposición por parte do alumnado ante o docente e/ou un grupo de estudantes dun tema sobre contidos da materia que o docente lle asignará. Será un traballo en grupo. Realizarase unha avaliación de cada un dos membros do grupo e posteriormente o grupo recibirá a nota que obteña o membro do grupo que obteña menor cualificación	50	CG11 CT1 CG12 CT4 CG13

Outros comentarios sobre a Avaliación

O MAiE segue un sistema de avaliación continua e esixe unha presencialidade mínima do 80%. Para aqueles alumnos que non cumpran a presencialidade ou que non alcancen o 50% da cualificación na avaliación continua, terán que acudir a segunda convocatoria. Nesta convocatoria poderase esixir un exame.

As datas dos exames poderanse consultar na web do MAiE (<http://maierc.webs.uvigo.es/>).

Observación: Calquera evidencia de traballos e probas plagiados ou copiados supoñerá unha cualificación de suspenso nas dúas convocatorias.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Bibliografía Complementaria

Recomendacións

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

A Responsabilidade Social na Empresa/V03M134V01101

RSC e Marketing/V03M134V01104

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Xestión Ética/V03M134V01102

Plan de Continxencias

Descrición

=== MEDIDAS EXCEPCIONAIS PLANIFICADAS ===

Ante a incerta e imprevisible evolución da alerta sanitaria provocada pola COVID- 19, a Universidade establece una planificación extraordinaria que se activará no momento en que as administracións e a propia institución o determinen atendendo a criterios de seguridade, saúde e responsabilidade, e garantindo a docencia nun escenario non presencial ou non totalmente presencial. Estas medidas xa planificadas garanten, no momento que sexa preceptivo, o desenvolvemento da docencia dun xeito mais áxil e eficaz.

No caso de impartir a docencia en modalidade non presencial, a actividade docente impartirase mediante o Campus Remoto e utilizaráse a plataforma de teledocencia FAITIC como reforzo. Mantendríamos a mesma metodoloxía, pero si fose preciso o plantexamento sería virtual, o que significa que tendríamos que conectarnos a aula virtual asignada y seguir as clase como si estivesemos en presencial.

=== ADAPTACIÓN DA AVALIACION ===

* Mecanismo no presencial de atención al alumnado (tutorías)

Misma metodoloxía pero realizada a través do despacho virtual do profesor

o mesmo sistema de avaliacion

DATOS IDENTIFICATIVOS**Información e Comunicación da RSC**

Materia	Información e Comunicación da RSC			
Código	V03M134V01106			
Titulación	Máster Universitario en Administración Integrada de Empresas e Responsabilidade Social Corporativa			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	3	OB	1	1c
Lingua impartición	Castelán Galego Inglés			
Departamento	Organización de empresas e márketing			
Coordinador/a	Otero Neira, María del Carmen			
Profesorado	Fernández Arias, M ^a Jesús García Rodríguez, María José Otero Neira, María del Carmen			
Correo-e	cachu@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	O OBXECTIVO desta materia é entender como a través do Marketing e a Comunicación corporativa as empresas proporcionan información sobre a súa identidade corporativa en aras de influír na imaxe dos seus grupos de interese a través de asociacións corporativas (incluída de RSE) para, a longo prazo, configurar a Reputación Empresarial. E, en última instancia, informar ás súas stakeholders			

Competencias

Código	
CB5	Que os estudantes posúan as habilidades de aprendizaxe que lles permitan continuar estudando dun xeito que terá que ser, en grande medida, autodirixido e autónomo.
CG2	Interpretar e dominar destrezas asociados con ese campo.
CG8	Organizar, planificar e desenvolver estratexias para levar a cabo un traballo
CG9	Comunicar as súas conclusións -e os coñecementos e razóns últimas que as sustentan- a públicos especializados e non especializados dun modo claro e sen ambigüedades
CG10	Traballar en equipo.
CG11	Aplicar os coñecementos á resolución de problemas concretos.
CE5	Diseñar e implementar estratexias competitivas coherentes co tamaño empresarial e a contorna, baseándose en vantaxes competitivas resultantes da RSC
CT1	Difusión de resultados e conclusións dos estudos, a través de presentacións orais e escritas que aborden ideas relacionadas coa RSC na xestión integral da empresa
CT3	Difusión e divulgación de ideas en contextos tanto académicos como non especializados

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Adquirir coñecementos e dominio da materia	CB5 CG2
Saber aplicar e comunicar os conceptos adquiridos na materia dun modo individual e/o en grupo	CG8 CG9 CG10 CG11 CE5 CT1 CT3

Contidos

Tema	
1. Marketing e Comunicación Corporativo	1. IDENTIDAD e IMAGEN CORPORATIVAS 2. Reputación CORPORATIVA 3. Xestión de crisis
2. COMUNICACIÓN INTEGRADA e DA RSC	Estratexias de comunicación da RSE

Planificación			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Traballo tutelado	10	16	26
Lección maxistral	5	4	9
Presentación	5	18	23
Exame de preguntas obxectivas	1	16	17

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Traballo tutelado	O estudante desenvolve exercicios ou proxectos na aula baixa directrices e supervisión do profesor. pode estar vinculado o seu desenvolvemento con actividades autónomas do estudante
Lección maxistral	Sesión maxistral participativa: exposición por parte do profesor dos contidos da materia obxecto de estudos, bases teóricas e /ou directrices de traballo, exercicios ou proxecto a desenvolver polo estudante
Presentación	O alumno presentará os resultados do seu traballo individual ou en grupo. Valorándose tanto o contido do mesmo como a presentación.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Presentación	Atención individualizada ao alumnado que o solicite en horario de titorías

Avaliación						
	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas			
Traballo tutelado	O estudante desenvolve exercicios ou proxectos na aula baixa directrices e supervisión do profesor de modo individual e/ou en grupo que serán resoltas en clase	40	CB5	CG2 CG8 CG10 CG11	CE5	CT1 CT3
Presentación	O alumno presentará os resultados do seu traballo individual ou en grupo. valorándose tanto o contido do mesmo como a presentación.	40		CG9 CG10 CG11	CE5	CT1
Exame de preguntas obxectivas	Realizarse unha proba individual sobre os contidos da materia	20	CB5	CG2		

Outros comentarios sobre a Avaliación

O MAiE segue un sistema de avaliación continua e esixe unha asistencia mínima do 80%. Para aqueles alumnos que non a cumpran ou que non alcancen o 50% da cualificación na avaliación continua, terán que acudir a segunda convocatoria. Nesta convocatoria poderase esixir un exame que avaliará tanto os coñecementos teóricos como prácticos da materia, así como a presentación de todas as evidencias dos traballos de aula realizados polos alumnos de avaliación continua.

As datas dos exames poderanse consultar na web do MAiE (<http://maierc.webs.uvigo.es/>).

Observación: Calquera evidencia de traballos e probas plagiados ou copiados suporá unha cualificación de suspenso nas dúas convocatorias.

Esta guía anticipa os principios e metodoloxías de aprendizaxe para o desenvolvemento da materia e concíbese de forma flexible. Os datos que aparecen nesta guía e nas súas metodoloxías de planificación e educación son orientativos e poderán axustarse en función da heteroxeneidade dos grupos e dos estudantes ou doutras circunstancias que poidan xurdir. En consecuencia, pode requirir reaxustes ao longo do curso académico promovido pola dinámica da clase e do grupo, ou pola importancia das situacións que puidesen xurdir. O profesorado ofrecerá aos estudantes a información que sexa necesaria así como as pautas concretas en cada momento do proceso formativo

Bibliografía. Fontes de información
Bibliografía Básica
Currás Pérez, Rafael, Identidad e imagen corporativas: revisión conceptual e interrelación , Teoría y Praxis,
Martín de Castro, G., Reputacion empresarial y ventaja competitiva , ESIC,
Pérez, Andrea, y Rodríguez del Bosque, Ignacio, Identidad, imagen y reputación de la empresa: integración de propuestas teóricas para una gestión Exitosa , Cuadernos de Gestión,
Van Riel, Cees B.M., Comunicación Corporativa , Prentice Hall,
Villafañe Gallego, J., La buena reputación , Piramide,

Bibliografía Complementaria

Currás Pérez, R, **Comunicación de la responsabilidad social corporativa: Imagen e identificación con la empresa como antecedentes del comportamiento del consumidor**, TESIS DOCTORAL,
De Quevedo Puente, E., **Reputación y creación de valor**, Thomson Paraninfo,

---

Recomendacións

Outros comentarios

Esta guía anticipa os principios e metodoloxías de aprendizaxe para o desenvolvemento da materia e concíbese de forma flexible. Os datos que aparecen nesta guía e nas súas metodoloxías de planificación e educación son orientativos e poderán axustarse en función da heteroxeneidade dos grupos e dos estudantes ou doutras circunstancias que poidan xurdir. En consecuencia, pode requirir reaxustes ao longo do curso académico promovido pola dinámica da clase e do grupo, ou pola importancia das situacións que puidesen xurdir. O profesorado ofrecerá aos estudantes a información que sexa necesaria así como as pautas concretas en cada momento do proceso formativo.

Plan de Continxencias

Descrición

=== MEDIDAS EXCEPCIONAIS PLANIFICADAS ===

Ante a incerta e imprevisible evolución da alerta sanitaria provocada pola COVID- 19, a Universidade establece una planificación extraordinaria que se activará no momento en que as administracións e a propia institución o determinen atendendo a criterios de seguridade, saúde e responsabilidade, e garantindo a docencia nun escenario non presencial ou non totalmente presencial. Estas medidas xa planificadas garanten, no momento que sexa preceptivo, o desenvolvemento da docencia dun xeito mais áxil e eficaz ao ser coñecido de antemán (ou cunha ampla antelación) polo alumnado e o profesorado a través da ferramenta normalizada e institucionalizada das guías docentes DOCNET.

No caso de impartir a docencia en modalidade non presencial, a actividade docente impartirase mediante o Campus Remoto e utilizarase a plataforma de teledocencia FAITIC como reforzo.

=== ADAPTACIÓN DAS METODOLOXÍAS ===

Debido a que a guía docente está prateada tanto para unha docencia presencial como non presencial, mantéñense todas as metodoloxías, pero o desenvolvemento das actividades e tarefas propostas realizarase de forma virtual en lugar de presencial.

=== ADAPTACIÓN DA AVALIACIÓN ===

A avaliación realizarase de maneira virtual en lugar de presencial.

O exame poderá incluír preguntas pechadas con diferentes alternativas de resposta (verdadero/falso, elección múltiple, etc.) así como preguntas curtas, numéricas ou de ensaio. Os alumnos seleccionan unha/ s resposta/ s entre un número limitado de posibilidades e/ou responderán a cuestións ou exercicios que se lle expoñan.

Poderase solicitar ao alumnado incluír PDFs ou outro/s tipo/s de arquivo/s como proba/ s das actividades, exercicio/ s ou outras tarefas realizadas.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Fundamentos de Responsabilidade Social Empresarial Interna (Concepto + Elementos)**

Materia	Fundamentos de Responsabilidade Social Empresarial Interna (Concepto + Elementos)			
Código	V03M134V01107			
Titulación	Máster Universitario en Administración Integrada de Empresas e Responsabilidade Social Corporativa			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	3	OB	1	1c
Lingua impartición	Castelán Galego			
Departamento	Organización de empresas e márketing			
Coordinador/a	Velando Rodríguez, María Elena			
Profesorado	Velando Rodríguez, María Elena			
Correo-e	velando@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral				

Competencias

Código	
CB3	Que os estudantes sexan capaces de integrar coñecementos e se enfrontar á complexidade de formular xuízos a partir dunha información que, sendo incompleta ou limitada, inclúa reflexións sobre as responsabilidades sociais e éticas vinculadas á aplicación dos seus coñecementos e xuízos.
CB4	Que os estudantes saiban comunicar as súas conclusións, e os coñecementos e razóns últimas que as sustentan, a públicos especializados e non especializados dun xeito claro e sen ambigüidades.
CG4	Demostrar a habilidade de concibir, deseñar, implementar e adaptar un proceso substancial coa suficiente integridad intelectual
CG6	Integrar coñecementos e enfrontarse á complejidad de formular xuízos a partir dunha información que, sendo incompleta ou limitada, inclúa reflexións sobre as responsabilidades sociais e éticas vinculadas á aplicación dos seus coñecementos e xuízos
CG7	Demostrar a capacidade de análise crítica, reflexión, avaliación e síntese de ideas novas e complexas
CG10	Traballar en equipo.
CG11	Aplicar os coñecementos á resolución de problemas concretos.
CE10	Coñecer e manexar a terminoloxía e os procedementos metodolóxicos propios da xestión de recursos humanos aplicando criterios de responsabilidade social corporativa
CT1	Difusión de resultados e conclusións dos estudos, a través de presentacións orais e escritas que aborden ideas relacionadas coa RSC na xestión integral da empresa
CT4	Reflexión sobre responsabilidades sociais e éticas

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Coñecer a terminoloxía propia da xestión de recursos humanos aplicando criterios de ética e responsabilidade social corporativa.	CB3 CG7 CE10 CT4
Coñecer os procedementos metodolóxicos propios da xestión de recursos humanos aplicando criterios de ética e responsabilidade social corporativa.	CB3 CG4 CG7 CE10 CT4

Coñecer e aplicar os procedementos metodolóxicos propios da xestión da adquisición de recursos humanos aplicando criterios de ética e responsabilidade social corporativa.	CB3 CB4 CG4 CG6 CG7 CG10 CG11 CE10 CT1 CT4
--	---

Coñecer os principios do sistema retributivo seguindo criterios de ética e responsabilidade social corporativa.	CB3 CG4 CG7 CE10 CT1 CT4
---	---

Analizar e avaliar a aplicación dos principios do sistema retributivo seguindo criterios de ética e responsabilidade social corporativa, e sendo capaz de tomar decisións que melloren a súa implantación	CB3 CB4 CG4 CG6 CG7 CG10 CG11 CE10 CT1 CT4
---	---

Contidos

Tema

A Responsabilidade Social Interna e a Dirección e Xestión de recursos humanos en empresas socialmente responsabeis	1. A Responsabilidade Social Interna: Elementos. 2. Os procesos de adquisición de recursos humanos en empresas socialmente responsabeis 3. As estratexias e procesos retributivos e a Responsabilidade Social.
--	--

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	9	20	29
Resolución de problemas	6	12	18
Estudo de casos	6	22	28

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposición por parte do profesorado dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante. Requirese a participación activa do alumnado
Resolución de problemas	Actividade na que se formulan problemas e/ou exercicios relacionados coa materia. O alumnado debe desenvolver as solucións adecuadas ou correctas mediante a exercitación de rutinas, a aplicación de fórmulas ou algoritmos, a aplicación de procedementos de transformación da información dispoñible e a interpretación dos resultados
Estudo de casos	Análise dun feito, problema ou suceso coa finalidade de reflexionar, interpretalo, completar coñecementos, diagnosticalo e adestrarse en procedementos alternativos de solución.

Atención personalizada

Metodoloxías Descrición

Estudo de casos	As sesións de titorización poderán realizarse polos medios telemáticos fixados polo profesorado baixo a modalidade de concertación previa.
-----------------	--

Avaliación

Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
------------	---------------	------------------------

Resolución de problemas	resolución de problemas e exercicios de responsabilidade social aplicada á xestión de recursos humanos.	50	CB3 CB4	CG4 CG6 CG7 CG10 CG11	CE10	CT1 CT4
Estudo de casos	estudo de casos de responsabilidade social interna	50	CB3 CB4	CG4 CG6 CG7 CG10 CG11	CE10	CT1 CT4

Outros comentarios sobre a Avaliación

O MAiE segue un sistema de avaliación continua e esixe unha asistencia mínima do 80%. Para aqueles estudantes que non cumpran a asistencia ou que non alcancen o 50% da cualificación na avaliación continua, terán que acudir a convocatoria ordinaria (1ª e/ou 2ª convocatoria ordinaria). Nesa convocatoria poderase esixir un exame (a celebrar nas datas fixadas polo MAIE) que avaliará tanto os coñecementos teóricos como prácticos da materia, así como a presentación de totaldas ou parte das evidencias dos traballos de aula realizados polo alumnado de avaliación continua.

O calendario de exames publícase ó inicio do curso polo Máster Universitario en Administración Integrada de Empresas e Responsabilidade Social Corporativa, pero dito calendario pode ser modificado ao longo do curso por algún imprevisto. Consulten a páxina web do MAIE, por se hai cambios.

Observacións:

1. Calquera evidencia de traballos e probas plagiados ou copiados supoñerá unha cualificación de suspenso nas dúas convocatorias.

2. No caso das actividades docentes que se leven a cabo por medios telemáticos véase <https://www.uvigo.gal/proteccion-datos>

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Bibliografía Complementaria

Raufflet, E.; Lozano, J.F.; Barrera, E. y Garcia, C., **Responsabilidad Social Empresarial**, Pearson,

Carneiro Caneda, M., **Guía de Responsabilidad Social Empresarial Interna y Recursos Humanos**, Junta de Andalucía,

Velasquez, M.G, **Etica en los Negocios**, Pearson,

Fuentes, F.; Núñez, J. y Veroz, R., **Alternativas de Cumplimiento de Responsabilidad Social en Gestión de Recursos**

Humanos, Universia Business Review,

AEDIPE, **La Aplicación de la Responsabilidad Social a la Gestión de Personas**, AEDIPE,

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Implantación e Temas Avanzados de Responsabilidade Social Empresarial Interna/V03M134V01108

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Xestión Ética/V03M134V01102

Materias que se recomenda ter cursado previamente

A Responsabilidade Social na Empresa/V03M134V01101

Plan de Continxencias

Descrición

=== MEDIDAS EXCEPCIONAIS PLANIFICADAS ===

Ante a incerta e imprevisible evolución da alerta sanitaria provocada pola COVID- 19, a Universidade establece una planificación extraordinaria que se activará no momento en que as administracións e a propia institución o determinen atendendo a criterios de seguridade, saúde e responsabilidade, e garantindo a docencia nun escenario non presencial ou non totalmente presencial. Estas medidas xa planificadas garanten, no momento que sexa preceptivo, o desenvolvemento da docencia dun xeito mais áxil e eficaz ao ser coñecido de antemán (ou cunha ampla antelación) polo alumnado.

No caso de impartir a docencia en modalidade non presencial, a actividade docente desenvolverase a través do Campus Remoto da Universidade de Vigo e utilizarase a plataforma de teledocencia FAITIC como reforzo. Neste caso a asistencia

esixida do 80% do sistema da avaliación continua acreditarase pola entrega do 85% dos casos propostos.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Implantación e Temas Avanzados de Responsabilidade Social Empresarial Interna**

Materia	Implantación e Temas Avanzados de Responsabilidade Social Empresarial Interna			
Código	V03M134V01108			
Titulación	Máster Universitario en Administración Integrada de Empresas e Responsabilidade Social Corporativa			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	3	OB	1	1c
Lingua impartición	Castelán Galego			
Departamento	Organización de empresas e márketing			
Coordinador/a	Diéguez Castrillón, María Isabel			
Profesorado	Diéguez Castrillón, María Isabel			
Correo-e	idieguez@uvigo.es			
Web				
Descrición	A asignatura presenta aplicacións prácticas da dimensión interna da responsabilidade social corporativa xeral			

Competencias

Código	
CB1	Posuír e comprender coñecementos que acheguen unha base ou oportunidade de ser orixinais no desenvolvemento e/ou aplicación de ideas, adoito nun contexto de investigación.
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os coñecementos adquiridos e a súa capacidade de resolución de problemas en contornos novos ou pouco coñecidos dentro de contextos máis amplos (ou multidisciplinares) relacionados coa súa área de estudo.
CB3	Que os estudantes sexan capaces de integrar coñecementos e se enfrontar á complexidade de formular xuízos a partir dunha información que, sendo incompleta ou limitada, inclúa reflexións sobre as responsabilidades sociais e éticas vinculadas á aplicación dos seus coñecementos e xuízos.
CB4	Que os estudantes saiban comunicar as súas conclusións, e os coñecementos e razóns últimas que as sustentan, a públicos especializados e non especializados dun xeito claro e sen ambigüidades.
CB5	Que os estudantes posúan as habilidades de aprendizaxe que lles permitan continuar estudando dun xeito que terá que ser, en grande medida, autodirixido e autónomo.
CG1	Recuperar e analizar información pertinente e oportuna proveniente de fontes diversas en condicións óptimas de custo e tempo
CG2	Interpretar e dominar destrezas asociados con ese campo.
CG3	Demostrar un entendemento sistemático do campo de estudo derivado do entendemento e integración de distintos enfoques teóricos
CG4	Demostrar a habilidade de concibir, deseñar, implementar e adaptar un proceso substancial coa suficiente integridad intelectual
CG5	Aplicar os coñecementos adquiridos e a súa capacidade de resolución de problemas en contornos novas ou pouco coñecidos dentro de contextos máis amplos (ou multidisciplinares) relacionados coa súa área de estudo
CG6	Integrar coñecementos e enfrontarse á complejidad de formular xuízos a partir dunha información que, sendo incompleta ou limitada, inclúa reflexións sobre as responsabilidades sociais e éticas vinculadas á aplicación dos seus coñecementos e xuízos
CG7	Demostrar a capacidade de análise crítica, reflexión, avaliación e síntese de ideas novas e complexas
CG8	Organizar, planificar e desenvolver estratexias para levar a cabo un traballo
CG9	Comunicar as súas conclusións -e os coñecementos e razóns últimas que as sustentan- a públicos especializados e non especializados dun modo claro e sen ambigüidades
CG10	Traballar en equipo.
CG11	Aplicar os coñecementos á resolución de problemas concretos.
CG12	Adaptarse a novas situacións
CG13	Estudar dun modo auto-dirixido ou autónomo
CE10	Coñecer e manexar a terminoloxía e os procedementos metodolóxicos propios da xestión de recursos humanos aplicando criterios de responsabilidade social corporativa

CT1	Difusión de resultados e conclusións dos estudos, a través de presentacións orais e escritas que aborden ideas relacionadas coa RSC na xestión integral da empresa
CT2	Manexo de técnicas e ferramentas informáticas e de xestión para obtención de información, tratamento e procesamento de datos, e posterior utilización
CT3	Difusión e divulgación de ideas en contextos tanto académicos como non especializados
CT4	Reflexión sobre responsabilidades sociais e éticas

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Aplicar a terminoloxía e os procedementos terminolóxicos propios da xestión de recursos humanos aplicando criterios de responsabilidade social corporativa	CB1 CB2 CB3 CB4 CG1 CG2 CG3 CG4 CG5 CG6 CG7 CG8 CG9 CG11 CG12 CE10 CT2 CT4
Facilitar ao alumnado o desenvolvemento tanto da autoxestión como das habilidades interpersoais, e da comunicación oral e escrita, potenciando o traballo en equipo	CB5 CG7 CG8 CG9 CG10 CG11 CG12 CG13 CE10 CT1 CT3

Contidos

Tema	
Prácticas de Responsabilidade social interna	Conciliación Xestión da diversidade Igualdade Comunicación interna Voluntariado corporativo
Aplicación de prácticas de Responsabilidade social interna	Plan de igualdade Plan de comunicación interna Plan de responsabilidade social interna

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Estudo de casos	4.5	22.5	27
Presentación	1	5	6
Traballo tutelado	2.5	12.5	15
Lección maxistral	10	13	23
Exame de preguntas de desenvolvemento	2	2	4

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Estudo de casos	Análise de casos concretos de prácticas de responsabilidade social interna
Presentación	Presentación e posta en común de resultados de traballos
Traballo tutelado	Realización de traballos en grupo o individuais sobre contidos da asignatura
Lección maxistral	Exposición de contidos teóricos da materia

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Estudo de casos	Atención personalizada para a resolución de casos na aula en titorías presenciais e por email
Traballo tutelado	Atención personalizada para a realización de traballos tutelados na aula, en titorías presenciais e por email

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas			
Estudo de casos	Resolución de casos que aborden prácticas de xestión responsable nas organizacións	15	CB1 CB3 CB4 CB5	CG1 CG2 CG3 CG4 CG5 CG6 CG7 CG8 CG9 CG10 CG11 CG12 CG13	CE10	CT1 CT2 CT3 CT4
Traballo tutelado	Realización de plans de actuación en materia de responsabilidade social interna	65	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5	CG1 CG3 CG4 CG5 CG6 CG7 CG8 CG9 CG10 CG11 CG12 CG13	CE10	CT1 CT2 CT3 CT4
Exame de preguntas de desenvolvemento	Proba escrita de avaliación do traballo autónomo	20	CB2 CB3 CB4 CB5	CG1 CG2 CG4 CG5 CG6 CG7 CG8 CG9 CG11 CG12 CG13	CE10	CT1 CT2 CT3 CT4

Outros comentarios sobre a Avaliación

O conxunto de criterios de avaliación arriba exposto constitúe o sistema de avaliación continua para a convocatoria de xaneiro. Para superar a avaliación continua é obrigatorio a asistencia ao 80% das clases e superar os traballos do curso. Para os estudantes que non superen a avaliación continua ou non acaden a asistencia mínima esixida, o exame (convocatorias oficiais xaneiro/xuño-xullo) será de modo tal que permita valorar a adquisición de todas as capacidades esixidas ao estudante. Observación: Calquera evidencia de traballos e probas plaxiados ou copiados suporá unha cualificación de suspenso nas dúas convocatorias.

As datas dos exames poderanse consultar na web do MAiE (<http://maiersc.webs.uvigo.es/>).

No caso das actividades docentes que se leven a cabo por medios telemáticos véxase <https://www.uvigo.gal/proteccion-datos>

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

CURTO GRAU M., **LA RESPONSABILIDAD SOCIAL INTERNA DE LAS EMPRESAS**, IESE, 2012

CARNEIRO CANEDA, M., **LA RESPONSABILIDAD SOCIAL CORPORATIVA INTERNA: LA NUEVA FRONTERA DE LOS RECURSOS HUMANOS**, IESE, 2004

Bibliografía Complementaria

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Fundamentos de Responsabilidade Social Empresarial Interna (Concepto + Elementos)/V03M134V01107

A Responsabilidade Social na Empresa/V03M134V01101

Plan de Continxencias

Descrición

Por causas derivadas de situacións vinculadas con posibles restricións por causas sanitarias ou similares, esta guía contempla as modificacións para os seguintes escenarios

MODALIDADE MIXTA

- As clases serán impartidas presencialmente e de forma online a través de Campus Remoto e co apoio da plataforma Faitic seguindo as directrices establecidas pola UVigo. Respetarase a metodoloxía e avaliación recollida nesta guía.

MODALIDADE NON PRESENCIAL

- As clases serán impartidas de forma presencial a través de Campus Remoto e co apoio da plataforma Faitic seguindo as directrices establecidas pola UVigo. Respetarase a metodoloxía e avaliación recollida nesta guía.

Para todas as modalidades as sesións de titorización poderán realizarse por medios telemáticos (correo electrónico, videoconferencia) baixo a modalidade de concertación previa.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Xestión da Calidade Total**

Materia	Xestión da Calidade Total			
Código	V03M134V01201			
Titulación	Máster Universitario en Administración Integrada de Empresas e Responsabilidade Social Corporativa			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	5	OB	1	2c
Lingua impartición				
Departamento	Organización de empresas e márketing			
Coordinador/a	Ferro Soto, Carlos Antonio			
Profesorado	Fernández González, Arturo José Ferro Soto, Carlos Antonio			
Correo-e	cferro@uvigo.es			
Web	http://http://fatic.uvigo.es			
Descrición xeral	A materia ten por obxecto a comprensión dos trazos básicos da Calidade Total e o modo de xestionala (Xestión da Calidade Total), así como coñecer as ferramentas de calidade de aplicación dentro dun proceso de mellora continua, e o cálculo dos custos relacionados coa xestión da calidade.			

Competencias

Código	
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os coñecementos adquiridos e a súa capacidade de resolución de problemas en contornos novos ou pouco coñecidos dentro de contextos máis amplos (ou multidisciplinares) relacionados coa súa área de estudo.
CB3	Que os estudantes sexan capaces de integrar coñecementos e se enfrontar á complexidade de formular xuízos a partir dunha información que, sendo incompleta ou limitada, inclúa reflexións sobre as responsabilidades sociais e éticas vinculadas á aplicación dos seus coñecementos e xuízos.
CB5	Que os estudantes posúan as habilidades de aprendizaxe que lles permitan continuar estudando dun xeito que terá que ser, en grande medida, autodirixido e autónomo.
CG1	Recuperar e analizar información pertinente e oportuna proveniente de fontes diversas en condicións óptimas de custo e tempo
CG7	Demostrar a capacidade de análise crítica, reflexión, avaliación e síntese de ideas novas e complexas
CG10	Traballar en equipo.
CG11	Aplicar os coñecementos á resolución de problemas concretos.
CG13	Estudar dun modo auto-dirixido ou autónomo
CE11	Coñecer a evolución do concepto de calidade e das formas da súa xestión para unha mellor comprensión do concepto de calidade total, e todas as súas implicacións estratéxicas e as súas relacións coa actuación socialmente responsable da empresa e a preservación do medio ambiente
CT3	Difusión e divulgación de ideas en contextos tanto académicos como non especializados

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Distinguir entre o diferentes concepto de calidade e dos seus modos de xestión, habidos ao longo de toda a súa evolución histórica, co fin de identificar os trazos cruce da calidade total e a xestión da calidade total e o seu valor estratéxico como vantaxe competitiva	CB2 CB3 CB5 CG13 CE11
Identificar e distinguir entre os distintos custos da calidade e a non calidade	CB2 CB3 CB5 CG13 CE11

Resolver problemas de cálculo de custos de calidade e de non calidade	CB2 CB3 CB5 CG1 CG10 CG11 CG13 CE11
Identificar, e en consecuencia, distinguir entre as diferentes ferramentas e técnicas que permiten desenvolver a actividade dunha empresa baixo a perspectiva da xestión da calidade total, de aplicación tanto na fase de planificación e deseño de produtos e procesos, como no propio proceso produtivo	CB2 CB3 CB5 CG13 CE11
Aplicar as diferentes ferramentas e técnicas que permiten desenvolver a actividade dunha empresa baixo a perspectiva da xestión da calidade total, de aplicación tanto na fase de planificación e deseño de produtos e procesos, como no propio proceso produtivo	CB2 CB3 CB5 CG1 CG7 CG10 CG11 CG13 CE11 CT3

Contidos

Tema	
As BASES DA CALIDADE TOTAL E A súa XESTIÓN	Tema 1. Concepto de Calidade: A Calidade Total Tema 2. Xestión de Calidade Total ou Total Quality Management (TQM) Tema 3. Custos asociados á calidade
A CALIDADE NO DESEÑO E A PRODUCCIÓN	Tema 4. A calidade no deseño: Planificación da calidade Tema 5. A Calidade na produción: Control e mellora de procesos

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Resolución de problemas de forma autónoma	22.5	18.5	41
Lección maxistral	13	17	30
Resolución de problemas e/ou exercicios	1	30	31
Exame de preguntas obxectivas	1	22	23

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Resolución de problemas de forma autónoma	Actividade na que se formulan problemas e/ou exercicios relacionados coa materia. O alumno/a debe desenvolver a análise e resolución dos problemas e/ou exercicios de forma autónoma.
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor/a dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio que o/a estudante ten que desenvolver.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	Resolución personalizada de problemas do alumnado á hora de entender os coñecementos teóricos impartidos. as sesións de titorización poderán realizarse por medios telemáticos (correo electrónico, despacho virtual ou calquera outra utilidade de FAITIC que estableza o profesorado, ...), sempre baixo a modalidade de concertación previa.
Resolución de problemas de forma autónoma	Resolución personalizada de problemas do alumnado á hora de levar á práctica os coñecementos teóricos adquiridos. as sesións de titorización poderán realizarse por medios telemáticos (correo electrónico, despacho virtual ou calquera outra utilidade de FAITIC que estableza o profesorado, ...), sempre baixo a modalidade de concertación previa.
Probas	Descrición
Resolución de problemas e/ou exercicios	Resolución personalizada de problemas do alumnado á hora de levar á práctica os coñecementos teóricos adquiridos. as sesións de titorización poderán realizarse por medios telemáticos (correo electrónico, despacho virtual ou calquera outra utilidade de FAITIC que estableza o profesorado, ...), sempre baixo a modalidade de concertación previa.

Exame de preguntas obxectivas	Resolución personalizada de problemas do alumnado á hora de entender os coñecementos teóricos impartidos. as sesións de titorización poderán realizarse por medios telemáticos (correo electrónico, despacho virtual ou calquera outra utilidade de FAITIC que estableza o profesorado, ...), sempre baixo a modalidade de concertación previa.
-------------------------------	---

Avaliación			
	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Resolución de problemas de forma autónoma	Actividade na que se formulan problemas e/ou exercicios relacionados coa materia. O alumno/a debe desenvolver a análise e resolución dos problemas e/ou exercicios de forma autónoma.	60	CB2 CB3 CB5 CG1 CG7 CG10 CG11 CG13 CE11 CT3
Resolución de problemas e/ou exercicios	Proba escrita individual na que o alumno debe solucionar unha serie de problemas e/ou exercicios nun tempo/condicións establecido/*as polo profesor. Desta maneira, o alumno debe aplicar os coñecementos que adquiriu.	28	CB2 CB3 CB5 CG1 CG7 CG11 CE11
Exame de preguntas obxectivas	Proba escrita individual para avaliar os coñecementos teóricos da materia	12	CB2 CB3 CB5 CG13 CE11

Outros comentarios sobre a Avaliación

AVALIACIÓN CONTINUA

A avaliación continua considerárase cando o estudante asistise a máis do 80% das clases

AVALIACIÓN NON CONTINUA

Con independencia da convocadora (ordinaria ou segunda oportunidade), alternativamente ao sistema de avaliación continua, o estudantado poderá optar a ser avaliado cun exame final que suporá o 100% da cualificación.

Os alumnos que non participen na avaliación continua terán que superar un exame que avaliará tanto os coñecementos teóricos como prácticos da materia, así como a presentación de todas as evidencias dos traballos de aula realizados polos alumnos de avaliación continua.

En tódalas modalidades de avaliación, é necesario ter polo menos un 5 en cada proba de avaliación

Todas as especificacións atoparanse claramente detalladas na plataforma de Teledocencia (FAITIC) no documento 'Condiciones da materia'

As datas e horarios das probas de avaliación das diferentes convocatorias son as especificadas no calendario de probas de avaliación aprobado pola Comisión Académica do Máster para o curso académico. No entanto, o calendario pode ser modificado ao longo do curso por algún imprevisto. Pode consultarse o calendario de exámes na web do MAiE: (<http://maiersc.webs.uvigo.es/>).

Observación: Calquera evidencia de traballos e probas plagiados ou copiados suporá unha cualificación de suspenso nas dúas convocatorias.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

CUATRECASAS, L, **Gestión Integral de la Calidad. Implantación, Control y Certificación**, 2ª edición., Gestión 2000, 2010

GONZÁLEZ GAYA, C.; DOMINGO NAVAS, R y SEBASTIÁN PÉREZ, M.A, **Técnicas de Mejora de la Calidad**, 3ª Ed, Universidad Nacional de Educación a Distancia (UNE, 2008

SANGÜESA, M.; MATEO, R.; ILZARBE, L., **Teoría y Práctica de la Calidad.**, Thompson, 2006

CAMISÓN, C.; CRUZ, S.; GONZÁLEZ, C., **Gestión de la Calidad: Conceptos, Enfoques, Modelos y Sistemas.**, Pearson. Prentice Hall, 2007

Bibliografía Complementaria

Recomendacións

Plan de Continxencias

Descrición

=== MEDIDAS EXCEPCIONAIS PLANIFICADAS ===

Ante a incerta e imprevisible evolución da alerta sanitaria provocada pola COVID- 19, a Universidade establece una planificación extraordinaria que se activará no momento en que as administracións e a propia institución o determinen atendendo a criterios de seguridade, saúde e responsabilidade, e garantindo a docencia nun escenario non presencial ou non totalmente presencial. Estas medidas xa planificadas garanten, no momento que sexa preceptivo, o desenvolvemento da docencia dun xeito mais áxil e eficaz ao ser coñecido de antemán (ou cunha ampla antelación) polo alumnado e o profesorado a través da ferramenta normalizada e institucionalizada das guías docentes DOCNET.

=== ADAPTACIÓN DAS METODOLOXÍAS ===

* Metodoloxías docentes que se manteñen

Para garantir a accesibilidade do alumnado aos contidos docentes, mantense o uso da plataforma de teledocencia Faitic como reforzo da docencia en modalidade non presencial impartida mediante Campus Remoto

* Metodoloxías docentes que se modifican

No caso de impartición da docencia en modalidade non presencial, a actividade docente presencial impartirase mediante Campus Remoto.

* Mecanismo non presencial de atención ao alumnado (titorías)

As sesións de titorización poderán realizarse por medios telemáticos (correo electrónico, despacho virtual ou calquera outra utilidade de FAITIC que estableza o profesorado, ...), sempre baixo modalidade de concertación previa.

* Modificacións (se proceder) dos contidos a impartir

* Bibliografía adicional para facilitar a auto-aprendizaxe

* Outras modificacións

=== ADAPTACIÓN DA AVALIACIÓN ===

* Probas xa realizadas

Manterase o peso de todas as probas xa realizadas

* Probas pendentes que se manteñen

Manterase o peso de todas as probas e metodoloxías de avaliación. Unicamente cambiaría que o exame se realizaría en modalidade non presencial por medios telemáticos (FAITIC e Campus Remoto).

* Probas que se modifican

[Proba anterior] => [Proba nova]

* Novas probas

* Información adicional

DATOS IDENTIFICATIVOS**Sistemas Normalizados de Xestión de Calidade e das Relacións Laborais**

Materia	Sistemas Normalizados de Xestión de Calidade e das Relacións Laborais			
Código	V03M134V01202			
Titulación	Máster Universitario en Administración Integrada de Empresas e Responsabilidade Social Corporativa			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	5	OB	1	2c
Lingua impartición				
Departamento				
Coordinador/a				
Profesorado				
Correo-e				

----- GUÍA DOCENTE NON PUBLICADA -----

DATOS IDENTIFICATIVOS**Inversión e Financiación Socialmente con Criterios de Sostibilidade**

Materia	Inversión e Financiación Socialmente con Criterios de Sostibilidade			
Código	V03M134V01203			
Titulación	Máster Universitario en Administración Integrada de Empresas e Responsabilidade Social Corporativa			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	3	OB	1	2c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento	Organización de empresas e márketing			
Coordinador/a	González Loureiro, Miguel			
Profesorado	González Loureiro, Miguel			
Correo-e	mloureiro@uvigo.es			
Web	http://migonlou.webs.uvigo.es/			
Descrición xeral	Trata de formar ao alumnado sobre aspectos avanzados de investimento e financiamento baixo unha perspectiva de control de xestión estratéxico para directivos. Nesta materia revisárase o impacto das principais decisións estratéxicas nos ámbitos de investimento e financiamento.			

Competencias

Código	
CB1	Posuí e comprender coñecementos que acheguen unha base ou oportunidade de ser orixinais no desenvolvemento e/ou aplicación de ideas, adoito nun contexto de investigación.
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os coñecementos adquiridos e a súa capacidade de resolución de problemas en contornos novos ou pouco coñecidos dentro de contextos máis amplos (ou multidisciplinares) relacionados coa súa área de estudo.
CB3	Que os estudantes sexan capaces de integrar coñecementos e se enfrontar á complexidade de formular xuízos a partir dunha información que, sendo incompleta ou limitada, inclúa reflexións sobre as responsabilidades sociais e éticas vinculadas á aplicación dos seus coñecementos e xuízos.
CB4	Que os estudantes saiban comunicar as súas conclusións, e os coñecementos e razóns últimas que as sustentan, a públicos especializados e non especializados dun xeito claro e sen ambigüidades.
CB5	Que os estudantes posúan as habilidades de aprendizaxe que lles permitan continuar estudando dun xeito que terá que ser, en grande medida, autodirixido e autónomo.
CG1	Recuperar e analizar información pertinente e oportuna proveniente de fontes diversas en condicións óptimas de custo e tempo
CG2	Interpretar e dominar destrezas asociados con ese campo.
CG3	Demostrar un entendemento sistemático do campo de estudo derivado do entendemento e integración de distintos enfoques teóricos
CG4	Demostrar a habilidade de concibir, deseñar, implementar e adaptar un proceso substancial coa suficiente integridad intelectual
CG5	Aplicar os coñecementos adquiridos e a súa capacidade de resolución de problemas en contornas novas ou pouco coñecidos dentro de contextos máis amplos (ou multidisciplinares) relacionados coa súa área de estudo
CG6	Integrar coñecementos e enfrontarse á complejidad de formular xuízos a partir dunha información que, sendo incompleta ou limitada, inclúa reflexións sobre as responsabilidades sociais e éticas vinculadas á aplicación dos seus coñecementos e xuízos
CG7	Demostrar a capacidade de análise crítica, reflexión, avaliación e síntese de ideas novas e complexas
CG8	Organizar, planificar e desenvolver estratexias para levar a cabo un traballo
CG9	Comunicar as súas conclusións -e os coñecementos e razóns últimas que as sustentan- a públicos especializados e non especializados dun modo claro e sen ambigüidades
CG10	Traballar en equipo.
CG11	Aplicar os coñecementos á resolución de problemas concretos.
CG12	Adaptarse a novas situacións
CG13	Estudar dun modo auto-dirixido ou autónomo
CE12	Comprender os coñecementos pertinentes relacionados con xestión financeira socialmente responsable
CE13	Comprender e aplicar todos os aspectos relacionados coa auditoría social
CT1	Difusión de resultados e conclusións dos estudos, a través de presentacións orais e escritas que aborden ideas relacionadas coa RSC na xestión integral da empresa

CT2	Manexo de técnicas e ferramentas informáticas e de xestión para obtención de información, tratamento e procesamento de datos, e posterior utilización
CT3	Difusión e divulgación de ideas en contextos tanto académicos como non especializados
CT4	Reflexión sobre responsabilidades sociais e éticas

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Comprender os coñecementos pertinentes relacionados con xestión financeira socialmente responsable	CB1 CB2
Coñecemento avanzado de control de xestión estratéxico	CB3 CB4 CB5 CG1 CG2 CG3 CG4 CG5 CG6 CG7 CG8 CG9 CG10 CG11 CG12 CG13 CE12 CE13 CT1 CT2 CT3 CT4
Ser capaz de realizar un sistema de control de xestión da empresa	CB1
Ser capaz de interpretar indicadores de control de xestión estratéxico.	CB2
Difusión de resultados e conclusións dos estudos, a través de presentacións orais e escritas que aborden ideas relacionadas coa *RSC na xestión integral da empresa.	CB3 CB4
Manexo de técnicas e ferramentas informáticas e de xestión para obtención de información, tratamento e procesamento de datos, e posterior utilización.	CB5 CG1
Difusión e divulgación de ideas en contextos tanto académicos como non especializados	CG2
Reflexión sobre responsabilidades sociais e éticas	CG3 CG4 CG5 CG6 CG7 CG8 CG9 CG10 CG11 CG12 CG13 CE12 CE13 CT1 CT2 CT3 CT4

Contidos

Tema

Tema 1- Implicacións da estratexia empresarial no investimento e financiamento. A *DPO.

Tema 2- Visión conxunta da xestión do investimento e o financiamento da empresa no equilibrio económico-financieiro.

Tema 3- Control de xestión e cadro de mando integral para a xestión responsable da empresa. O balance scorecard de Kaplan e Norton

Planificación			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	8	15.5	23.5
Estudo de casos	12.5	19	31.5
Traballo	0	20	20

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Lección maxistral	As clases teóricas exporarán os principais contidos dos distintos temas, desenvolvendo con máis detalle os puntos de maior complexidade. Acompañaranse de exemplos de empresas galegas
Estudo de casos	Efectuaranse diversas actividades dirixidas a afianzar os coñecementos adquiridos polo *estudiantado nas clases teóricas a *traves de estudos de casos.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Estudo de casos	Realizarase un seguimento do traballo individual e atención personalizada na aula para resolver as dúbidas que vaian xurdindo. Usaranse ordenadores para os casos de forma que o alumnado adquiera destreza no manexo da folla de cálculo, para o que se darán suxestións de funcionamento.
Probas	Descrición
Traballo	Cada traballo terá atención personalizada, sendo a natureza do traballo o mesmo traballo para todos. Si así se require, poderán realizarse sesións específicas de atención para cada grupo, incluíndo unha presentación sintética dos resultados do traballo

Avaliación				
	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas	
Estudo de casos	Resolución de exercicios, casos ou supostos sobre contidos e conceptos desenvolvidos na materia	45	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5	CE12 CT1 CE13 CT2 CT3 CT4
Traballo	Elaboración de indicadores e comentarios de control de xestión dunha empresa, proxecto que o alumno debe realizar en base ao modelo explicado en sesións teóricas	55	CG1 CG2 CG3 CG4 CG5 CG6 CG7 CG8 CG9 CG10 CG11 CG12 CG13	CE12 CE13

Outros comentarios sobre a Avaliación

O MAiE segue un sistema de avaliación continua e esixe unha asistencia mínima do 80% (ben sexa en presenza física, ou ben en presenza virtual nunha aula online con seguimento síncrono). Os alumnos que non alcancen o mínimo necesario para ser avaliados mediante o sistema de avaliación continua, terían dereito a ser avaliados sobre a nota máxima mediante a realización dunha proba escrita adicional, ademais da realización dos traballos encargados durante as clases e a elaboración do proxecto. A data, lugar e horario da proba será posta a disposición do alumnado por parte da coordinación do Mestrado de maneira oportuna.

As datas dos exames poderanse consultar na web do MAiE (<http://maiersc.webs.uvigo.es/>).

Observación: Calquera evidencia de traballos e probas plaxiados ou copiados suporá unha cualificación de suspenso nas dúas convocatorias.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

González-Loureiro, Miguel, **Apuntes de clase en FAITIC**, 2017

Cibrán Ferraz, P., Prado Román, C., Crespo Cibrán, M. Á., & Huarte Galbán, C., **Planificación financiera**, ESIC Editorial., 2013

Ferraz, M. P. C., **Gestión financiera**, Tórculo Edicións., 1997

Guerras-Martín, L.A. y Navas-López, J.E., **Dirección Estratégica de la Empresa. Teoría y aplicaciones. Parte III, Capítulos 14, 15 y 16.**, 5ª ed, 2015

Bibliografía Complementaria

Bueno, E. Salmador, M.P. Merino, C. y Martín, J.I., "**Dirección Estratégica. Desarrollo de la estrategia y análisis de casos. Capítulo 10: Control de la Estrategia, el Balanced Scorecard.**", Ed. Pirámide., 2006

BIC-Galicia, **Manuais prácticos da Peme: cómo elaborar o cadro de mando.**, 2009

Orbis, **Base de datos SABI**, acceso a través de biblioteca, contraseña: la de la cuenta de correo, usuario: cuenta@alumnos.uvigo.es,

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Contabilidade Social/V03M134V01204

Dirección Estratéxica/V03M134V01103

Outros comentarios

Requírense coñecementos básicos sobre Investimento e Financiamento Empresarial, especialmente relativos ás contas anuais dunha empresa. Para aqueles alumnos que non posúan estes coñecementos, o docente facilitará material adicional

Plan de Continxencias

Descrición

=== MEDIDAS EXCEPCIONAIS PLANIFICADAS ===

Ante a incerta e imprevisible evolución da alerta sanitaria provocada polo *COVID-19, a Universidade de Vigo establece unha planificación extraordinaria que se activará no momento en que as administracións e a propia institución determinen atendendo a criterios de seguridade, saúde e responsabilidade, e garantindo a docencia nun escenario non presencial ou parcialmente presencial. Estas medidas xa planificadas garanten, no momento que sexa preceptivo, o desenvolvemento da docencia dun modo máis áxil e eficaz ao ser coñecido de antemán (ou cunha ampla antelación) polo alumnado e o profesorado a través da ferramenta normalizada e institucionalizada das guías docentes.

=== ADAPTACIÓN DAS METODOLOXÍAS ===

* Metodoloxías docentes que se manteñen

Non procede

* Metodoloxías docentes que se modifican

A lección maxistral e o estudo de casos terán lugar en aulas virtuais habilitadas pola *Uvigo, manténdose a modalidade *síncrona.

* Mecanismo non presencial de atención ao alumnado (*tutorías)

Baixo demanda a través de *email e despacho virtual do profesor

* Modificacións (si proceden) dos contidos a impartir

Non procede

* Bibliografía adicional para facilitar o auto-aprendizaxe

Non procede. Os apuntamentos do profesor en *FAITIC considéranse suficientes

* Outras modificacións

=== ADAPTACIÓN DA AVALIACIÓN ===

Non procede posto que todas as entregas realizaranse a través de exercicios en *FAITIC

En caso de ser necesaria a realización dun exame para o *estudiantado en avaliación non continua, habilitarase un espazo en *FAITIC. Leste consistirá esencialmente na realización e entrega do mesmo tipo de exercicios realizados durante o curso.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Contabilidade Social**

Materia	Contabilidade Social			
Código	V03M134V01204			
Titulación	Máster Universitario en Administración Integrada de Empresas e Responsabilidade Social Corporativa			
Descritores	Creditos ECTS 3	Carácter OB	Curso 1	Cuadrimestre 2c
Lingua impartición	Castelán Galego			
Departamento	Organización de empresas e márketing			
Coordinador/a	Comesaña Benavides, Fernando			
Profesorado	Comesaña Benavides, Fernando			
Correo-e	fercoben@uvigo.es			
Web	http://cursos.faitic.uvigo.es/tema1415/claroline/course/index.php?cid=V03M134V01204			
Descrición xeral	Materia que relaciona a existencia do sistema de información contable coa adecuada relación da empresa coa sociedade			

Competencias

Código	
CB1	Posuír e comprender coñecementos que acheguen unha base ou oportunidade de ser orixinais no desenvolvemento e/ou aplicación de ideas, adoito nun contexto de investigación.
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os coñecementos adquiridos e a súa capacidade de resolución de problemas en contornos novos ou pouco coñecidos dentro de contextos máis amplos (ou multidisciplinares) relacionados coa súa área de estudo.
CB3	Que os estudantes sexan capaces de integrar coñecementos e se enfrontar á complexidade de formular xuízos a partir dunha información que, sendo incompleta ou limitada, inclúa reflexións sobre as responsabilidades sociais e éticas vinculadas á aplicación dos seus coñecementos e xuízos.
CB4	Que os estudantes saiban comunicar as súas conclusións, e os coñecementos e razóns últimas que as sustentan, a públicos especializados e non especializados dun xeito claro e sen ambigüidades.
CB5	Que os estudantes posúan as habilidades de aprendizaxe que lles permitan continuar estudando dun xeito que terá que ser, en grande medida, autodirixido e autónomo.
CG1	Recuperar e analizar información pertinente e oportuna proveniente de fontes diversas en condicións óptimas de custo e tempo
CG2	Interpretar e dominar destrezas asociados con ese campo.
CG3	Demostrar un entendemento sistemático do campo de estudo derivado do entendemento e integración de distintos enfoques teóricos
CG4	Demostrar a habilidade de concibir, deseñar, implementar e adaptar un proceso substancial coa suficiente integridad intelectual
CG5	Aplicar os coñecementos adquiridos e a súa capacidade de resolución de problemas en contornas novas ou pouco coñecidos dentro de contextos máis amplos (ou multidisciplinares) relacionados coa súa área de estudo
CG6	Integrar coñecementos e enfrontarse á complejidad de formular xuízos a partir dunha información que, sendo incompleta ou limitada, inclúa reflexións sobre as responsabilidades sociais e éticas vinculadas á aplicación dos seus coñecementos e xuízos
CG7	Demostrar a capacidade de análise crítica, reflexión, avaliación e síntese de ideas novas e complexas
CG8	Organizar, planificar e desenvolver estratexias para levar a cabo un traballo
CG9	Comunicar as súas conclusións -e os coñecementos e razóns últimas que as sustentan- a públicos especializados e non especializados dun modo claro e sen ambigüidades
CG10	Traballar en equipo.
CG11	Aplicar os coñecementos á resolución de problemas concretos.
CG12	Adaptarse a novas situacións
CG13	Estudar dun modo auto-dirixido ou autónomo
CE12	Comprender os coñecementos pertinentes relacionados con xestión financeira socialmente responsable
CE13	Comprender e aplicar todos os aspectos relacionados coa auditoría social
CT1	Difusión de resultados e conclusións dos estudos, a través de presentacións orais e escritas que aborden ideas relacionadas coa RSC na xestión integral da empresa
CT2	Manexo de técnicas e ferramentas informáticas e de xestión para obtención de información, tratamento e procesamiento de datos, e posterior utilización
CT3	Difusión e divulgación de ideas en contextos tanto académicos como non especializados
CT4	Reflexión sobre responsabilidades sociais e éticas

Resultados de aprendizaxe	
Resultados de aprendizaxe	Competencias
Comprender a necesidade da existencia do sistema de información contable	CB1 CE12
Saber realizar procesos no sistema de información contable para garantir o adecuado reflexo da información da empresa relevante para os axentes internos e externos da mesma	CB2 CB3 CB4 CB5 CG1 CG2 CG3 CG4 CG5 CG6 CG7 CG8 CG9 CG10 CG11 CG12 CG13 CE12 CE13 CT1 CT2 CT3 CT4
Coñecer e compartir a visión da importancia da contabilidade como medio para fortalecer a responsabilidade social da empresa	CE13 CT2 CT3 CT4

Contidos

Tema	
1-Necesidade da Contabilidade.	Rudimentos Contabilidade de partida simple Contabilidad de partida dobre Contabilidade con soporte de sistemas
2-Finalidade da Contabilidade. Aspecto Social	Aspecto formal Aspecto social
3-Evolución de la Contabilidad Social	Evolución pasada Aspectos futuros

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	11	19	30
Estudo de casos	5.5	15.5	21
Resolución de problemas	6	13	19
Foros de discusión	0	5	5

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposición dos contidos plantexados na estrutura do temario, presentado teorías e correntes de actuación actualmente vixentes. Plantexaránse exemplos e cuestións de aplicación práctica ó tecido empresarial sobre os contidos presentados.
Estudo de casos	Formulación de casos relevantes de estudo, sobre os que os alumnos deberán analizar os niveis en que se utiliza a contabilidade social.
Resolución de problemas	Formulación de problemas aos que o alumnado debe buscar unha solución de acordo coas teorías e métodos expostos nas clases teóricas.
Foros de discusión	Espazo de discusión sobre noticias introducidas polos docentes como obxecto de debate e participación no mesmo con achegas abertas.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Estudo de casos	Realizárase un seguimento efectivo para a realización destas tarefas
Lección maxistral	Realizárase ao finalizar as sesións
Resolución de problemas	Realizárase presencialmente ou de maneira remota a través da plataforma de *teledocencia
Foros de discusión	Realizárase interactivamente no propio foro

Avaliación		Cualificación	Competencias Avaliadas			
	Descrición					
Estudo de casos	Valoración efectuada nas sesións dedicadas á exposición e análise de casos de maneira persoal.	50	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5	CG4 CG5 CG6 CG7 CG8 CG9 CG10 CG11 CG12 CG13	CE12 CE13	CT1 CT2 CT3 CT4
Resolución de problemas	Valoración efectuada nas sesións dedicadas á resolución de exercicios de casos.	50	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5	CG1 CG2 CG3 CG4 CG5 CG6 CG7 CG8 CG9 CG10 CG11 CG12 CG13	CE12 CE13	CT1 CT2 CT3 CT4

Outros comentarios sobre a Avaliación

O MAiE segue un sistema de avaliación continua e esixe unha asistencia mínima do 80%. Para aqueles alumnos que non cumpran a asistencia ou que non alcancen o 50% da cualificación na avaliación continua, terán que acudir a segunda convocatoria. Nesta convocatoria poderase esixir un exame que avaliará tanto os coñecementos teóricos como prácticos da materia, así como a presentación de todas as evidencias dos traballos de aula realizados polos alumnos de avaliación continua.

Observación: Calquera evidencia de traballos e probas plaxiados ou copiados suporá unha cualificación de suspenso nas dúas convocatorias.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Bibliografía Complementaria

Mathews, M. R., **Socially responsible accounting**,

Mathews, M. R. y Perera, M.H., **Accounting Theory and Development**,

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

A Responsabilidade Social na Empresa/V03M134V01101

Outros comentarios

É de utilidade, pero non imprescindible ter coñecementos previos de Contabilidade Empresarial

Plan de Continxencias

Descrición

=== MEDIDAS EXCEPCIONAIS PLANIFICADAS ===

Ante a incerta e imprevisible evolución da alerta sanitaria provocada polo COVID-19, a Universidade de Vigo establece unha planificación extraordinaria que se activará no momento en que as administracións e a propia institución determinen atendendo a criterios de seguridade, saúde e responsabilidade, e garantindo a docencia nun escenario non presencial ou parcialmente presencial. Estas medidas xa planificadas garantirán, no momento que sexa preceptivo, o desenvolvemento da docencia dun modo máis áxil e eficaz ao ser coñecido de antemán (ou cunha ampla antelación) polo alumnado e o profesorado a través da ferramenta normalizada e institucionalizada das guías docentes.

=== ADAPTACIÓN DAS METODOLOXÍAS ===

* Metodoloxías docentes que se manteñen

Todas pasando a modalidade remota

* Metodoloxías docentes que se modifican

Todas pasando a modalidade remota

* Mecanismo non presencial de atención ao alumnado (titorías)

Videokonferencia

* Modificacións (si proceden) dos contidos a impartir

Non procede. Serán os mesmos contidos

* Bibliografía adicional para facilitar o auto-aprendizaxe

Non é necesaria

* Outras modificacións

Non son necesarias

=== ADAPTACIÓN DA AVALIACIÓN ===

Todas as probas consistirán en entregas a través da plataforma de teledocencia en calquera das continxencias. Suporán unha entrega por cada unha das 4 sesións de 5 horas. Probas xa realizadas.

Cada proba terá un 25% de peso sobre a avaliación final.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Traballo Fin de Máster**

Materia	Traballo Fin de Máster			
Código	V03M134V01206			
Titulación	Máster Universitario en Administración Integrada de Empresas e Responsabilidade Social Corporativa			
Descritores	Creditos ECTS 13	Carácter OB	Curso 1	Cuadrimestre 2c
Lingua impartición	Castelán Galego Inglés			
Departamento	Organización de empresas e márketing			
Coordinador/a	Crespo Franco, Tony			
Profesorado	Comesaña Benavides, Fernando Crespo Franco, Tony			
Correo-e	tcrespo@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral				

Competencias

Código	
CB1	Posuír e comprender coñecementos que acheguen unha base ou oportunidade de ser orixinais no desenvolvemento e/ou aplicación de ideas, adoitado nun contexto de investigación.
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os coñecementos adquiridos e a súa capacidade de resolución de problemas en contornos novos ou pouco coñecidos dentro de contextos máis amplos (ou multidisciplinares) relacionados coa súa área de estudo.
CB3	Que os estudantes sexan capaces de integrar coñecementos e se enfrontar á complexidade de formular xuízos a partir dunha información que, sendo incompleta ou limitada, inclúa reflexións sobre as responsabilidades sociais e éticas vinculadas á aplicación dos seus coñecementos e xuízos.
CB4	Que os estudantes saiban comunicar as súas conclusións, e os coñecementos e razóns últimas que as sustentan, a públicos especializados e non especializados dun xeito claro e sen ambigüidades.
CB5	Que os estudantes posúan as habilidades de aprendizaxe que lles permitan continuar estudando dun xeito que terá que ser, en grande medida, autodirixido e autónomo.
CG1	Recuperar e analizar información pertinente e oportuna proveniente de fontes diversas en condicións óptimas de custo e tempo
CG2	Interpretar e dominar destrezas asociados con ese campo.
CG3	Demostrar un entendemento sistemático do campo de estudo derivado do entendemento e integración de distintos enfoques teóricos
CG4	Demostrar a habilidade de concibir, deseñar, implementar e adaptar un proceso substancial coa suficiente integridad intelectual
CG5	Aplicar os coñecementos adquiridos e a súa capacidade de resolución de problemas en contornos novas ou pouco coñecidos dentro de contextos máis amplos (ou multidisciplinares) relacionados coa súa área de estudo
CG6	Integrar coñecementos e enfrontarse á complexidade de formular xuízos a partir dunha información que, sendo incompleta ou limitada, inclúa reflexións sobre as responsabilidades sociais e éticas vinculadas á aplicación dos seus coñecementos e xuízos
CG7	Demostrar a capacidade de análise crítica, reflexión, avaliación e síntese de ideas novas e complexas
CG8	Organizar, planificar e desenvolver estratexias para levar a cabo un traballo
CG9	Comunicar as súas conclusións -e os coñecementos e razóns últimas que as sustentan- a públicos especializados e non especializados dun modo claro e sen ambigüidades
CG10	Traballar en equipo.
CG11	Aplicar os coñecementos á resolución de problemas concretos.
CG12	Adaptarse a novas situacións
CG13	Estudar dun modo auto-dirixido ou autónomo
CE1	Interpretar a nova realidade social e a súa aplicación ás tarefas da dirección e organización de empresas, á análise prospectivo da competitividade e ao impulso do desenvolvemento organizativ
CE2	Identificar cales son os stakeholders e entender a súa importancia
CE3	Comprender as implicacións do comportamento ético na estratexia empresarial e nos procesos de toma de decisións, e a súa relación coa motivación, liderado e cultura empresarial
CE4	Coñecer os sistemas de xestión, normas, verificación e posibles certificacións da RSC

CE5	Deseñar e implementar estratexias competitivas coherentes co tamaño empresarial e a contorna, baseándose en vantaxes competitivas resultantes da RSC
CE6	Elaborar memorias de sustentabilidade
CE7	Coñecer o concepto, evolución e importancia do Marketing Responsable na estratexia empresarial
CE8	Valorar a pertinencia da mobilización de recursos e as posibilidades intermedias entre xerarquía e mercado (internalización vs. externalización).
CE9	Integrar e implementar os diferentes sistemas de xestión normalizados de I D I, calidade e medioambiente no proceso de planificación estratéxica da empresa tendo en consideración a súa responsabilidade social corporativa.
CE10	Coñecer e manexar a terminoloxía e os procedementos metodolóxicos propios da xestión de recursos humanos aplicando criterios de responsabilidade social corporativa
CE11	Coñecer a evolución do concepto de calidade e das formas da súa xestión para unha mellor comprensión do concepto de calidade total, e todas as súas implicacións estratéxicas e as súas relacións coa actuación socialmente responsable da empresa e a preservación do medio ambiente
CE12	Comprender os coñecementos pertinentes relacionados con xestión financeira socialmente responsable
CE13	Comprender e aplicar todos os aspectos relacionados coa auditoría social
CT1	Difusión de resultados e conclusións dos estudos, a través de presentacións orais e escritas que aborden ideas relacionadas coa RSC na xestión integral da empresa
CT2	Manexo de técnicas e ferramentas informáticas e de xestión para obtención de información, tratamento e procesamento de datos, e posterior utilización
CT3	Difusión e divulgación de ideas en contextos tanto académicos como non especializados
CT4	Reflexión sobre responsabilidades sociais e éticas

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Saber aplicar os coñecementos adquiridos no Máster a un traballo académico ou actividade empresarial concreta baixo a supervisión/dirección dun ou varios titores	CB1
	CB2
	CB3
	CB5
	CG1
	CG2
	CG3
	CG4
	CG5
	CG6
	CG7
	CG8
	CG10
	CG11
	CG12
	CG13
	CE1
	CE2
	CE3
	CE4
	CE5
	CE6
CE7	
CE8	
CE9	
CE10	
CE11	
CE12	
CE13	
CT1	
CT2	
Saber presentar e defender adecuadamente os resultados do seu traballo	CB4
	CG2
	CG3
	CG7
	CG9
	CG11
	CT1
CT3	
CT4	

Contidos

Tema

O Traballo Fin de Máster tratará sobre un TFM ACADÉMICO proxecto integral que recolla, amplíe e aplique os TFM PRÁCTICO coñecementos e capacidades adquiridos nas materias cursadas polo estudante

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Presentación	2	53	55
Traballo tutelado	8	262	270

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Presentación	O TFM presentarase ante un tribunal, unha vez que teña o visto e prace do titor.
Traballo tutelado	O alumno realizará o Traballo Fin de Máster baixo a supervisión dun titor con reunións periódicas entre ambos. Haberá unha sesión inicial na que se expoñerán as directrices que guiarán a realización do traballo e un conxunto de reunións de seguimento. O TFM pode ser académico ou aplicado a partir de practicalas en empresas.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Traballo tutelado	Supervisión do alumno polo Titor no seu traballo e titorías co profesor de maneira individualizada en horarios de titoría do profesor. As sesións de titorización poderán realizarse polos medios telemáticos fixados polo profesorado, baixo a modalidade de concertación previa.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Presentación	Presentación Oral do TFM diante dun tribunal	40	CB4 CG2 CT1 CG3 CT3 CG7 CT4 CG9 CG11
Traballo tutelado	O TFM realízase polo alumno baixo a tutorización dun profesor que revisará o seu traballo autónomo. Ademais, realizaranse varias sesións maxistras nas que se farán recomendacións xerais para a realización deste tipo de traballos. O alumno expoñerá e defenderá o Traballo Fin de Máster diante dun tribunal.	60	CB1 CG1 CE1 CT1 CB2 CG2 CE2 CT2 CB3 CG3 CE3 CB5 CG4 CE4 CG5 CE5 CG6 CE6 CG8 CE7 CG10 CE8 CG11 CE9 CG12 CE10 CG13 CE11 CE12 CE13

Outros comentarios sobre a Avaliación

Para a superación desta materia é requisito ineludible a súa defensa pública diante dun tribunal. Para realizar esta defensa é imprescindible ter superado a totalidade das restantes materias do Máster e o visto e prace do titor/a de o TFM.

A defensa poderase realizar na convocatoria ordinaria ou extraordinaria. As dúas datas estarán fixadas no calendario académico do curso correspondente.

Observación: Calquera evidencia de traballos plaxiados ou copiados supoñerá unha cualificación de suspenso nas dúas convocatorias.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Bibliografía Complementaria

Clanchy, J. y Ballard, B., **Cómo se hace un trabajo académico. guía practica para estudiantes universitarios**, Presnas Universitarias de Zaragoza,

INE Contabilidad Nacional Trimestral de España,

<http://www.ine.es/jaxi/menu.do?jsessionid=BB94B4B32B26488E96F951C3C75166CF.jaxi01?type=pcaxis&path=%2Ft35%2Fp009&file=inebase&L=0>,

INE, Directorio Central de Empresas (DIRCE), <http://www.ine.es/jaxi/menu.do?type=pcaxis&path=/t37/p201/&file=inebase>,

SABI, **base de datos con información sobre balances empresariales**,

INE Anuario Estadístico, http://www.ine.es/prodyser/pubweb/anuarios_mnu.htm.

Recomendacións

Plan de Continxencias

Descrición

=== MEDIDAS EXCEPCIONAIS PLANIFICADAS ===

Ante a incerta e imprevisible evolución da alerta sanitaria provocada pola COVID- 19, a Universidade establece una planificación extraordinaria que se activará no momento en que as administracións e a propia institución o determinen atendendo a criterios de seguridade, saúde e responsabilidade, e garantindo a docencia nun escenario non presencial ou non totalmente presencial. Estas medidas xa planificadas garanten, no momento que sexa preceptivo, o desenvolvemento da docencia dun xeito mais áxil e eficaz.

No caso de impartir a docencia en modalidade non presencial, a actividade docente impartirase mediante o Campus Remoto e utilizaráse a plataforma de teledocencia FAITIC como reforzo.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Sistemas Normalizados de Xestión: Calidade, Medioambiente, Seguridade e Saúde no Traballo**

Materia	Sistemas Normalizados de Xestión: Calidade, Medioambiente, Seguridade e Saúde no Traballo			
Código	V03M134V01207			
Titulación	Máster Universitario en Administración Integrada de Empresas e Responsabilidade Social Corporativa			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	5	OB	1	2c
Lingua impartición	Castelán Galego			
Departamento	Organización de empresas e márketing			
Coordinador/a	Fernández González, Arturo José			
Profesorado	Fernández González, Arturo José			
Correo-e	ajfdez@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Esta materia adícase aos sistemas de xestión empresarial, con especial atención á xestión da calidade, o medio ambiente e a seguridade e saúde no traballo, e os modelos existentes, en xeral internacionais, para os mesmos (normas ISO 9000 e 14000, Regulamento EMAS, ISO 45001, etc.). En primeiro lugar, expóñense os conceptos de normalización, certificación e acreditación. A continuación, estúdanse os fundamentos dos diferentes sistemas de xestión con relación ás súas correspondentes normas internacionais, prestando atención ás súas connotacións coa Responsabilidade Social Empresarial e a mellora da competitividade da empresa. Finalmente, proporciónanse claves para a súa correcta implantación e mantemento no tempo.			

Competencias

Código	
CB1	Posuír e comprender coñecementos que acheguen unha base ou oportunidade de ser orixinais no desenvolvemento e/ou aplicación de ideas, adoito nun contexto de investigación.
CB4	Que os estudantes saiban comunicar as súas conclusións, e os coñecementos e razóns últimas que as sustentan, a públicos especializados e non especializados dun xeito claro e sen ambigüidades.
CG2	Interpretar e dominar destrezas asociados con ese campo.
CG3	Demostrar un entendemento sistemático do campo de estudo derivado do entendemento e integración de distintos enfoques teóricos
CG4	Demostrar a habilidade de concibir, deseñar, implementar e adaptar un proceso substancial coa suficiente integridad intelectual
CG5	Aplicar os coñecementos adquiridos e a súa capacidade de resolución de problemas en contornas novas ou pouco coñecidos dentro de contextos máis amplos (ou multidisciplinares) relacionados coa súa área de estudo
CG6	Integrar coñecementos e enfrontarse á complexidade de formular xuízos a partir dunha información que, sendo incompleta ou limitada, inclúa reflexións sobre as responsabilidades sociais e éticas vinculadas á aplicación dos seus coñecementos e xuízos
CG8	Organizar, planificar e desenvolver estratexias para levar a cabo un traballo
CG9	Comunicar as súas conclusións -e os coñecementos e razóns últimas que as sustentan- a públicos especializados e non especializados dun modo claro e sen ambigüidades
CG10	Traballar en equipo.
CG11	Aplicar os coñecementos á resolución de problemas concretos.
CG12	Adaptarse a novas situacións
CE9	Integrar e implementar os diferentes sistemas de xestión normalizados de I D I, calidade e medioambiente no proceso de planificación estratéxica da empresa tendo en consideración a súa responsabilidade social corporativa.
CT1	Difusión de resultados e conclusións dos estudos, a través de presentacións orais e escritas que aborden ideas relacionadas coa RSC na xestión integral da empresa
CT2	Manexo de técnicas e ferramentas informáticas e de xestión para obtención de información, tratamento e procesamiento de datos, e posterior utilización
CT4	Reflexión sobre responsabilidades sociais e éticas

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
---------------------------	--------------

Coñecer en que consiste a normalización, a certificación e a acreditación, e saber distinguir entre os devanditos conceptos	CB1 CB4 CG2 CG9 CG11 CE9
Coñecer os fundamentos da normativa ISO 9000 e dos sistemas de xestión da calidade	CB1 CB4 CG2 CG3 CG4 CG5 CG8 CG9 CG10 CG11 CG12 CE9 CT1
Coñecer o uso de ferramentas de mellora da calidade de forma coherente cos conceptos básicos dos sistemas de xestión da calidade segundo ISO 9000	CB1 CB4 CG2 CG3 CG4 CG5 CG8 CG9 CG10 CG11 CG12 CE9 CT1 CT2
Coñecer aspectos básicos da lexislación en materia medioambiental e de seguridade e saúde no traballo	CB1 CG2 CG3 CG5 CG6 CG9 CG11 CE9 CT4
Coñecer os fundamentos da normativa ISO 14000 e e dos sistemas de xestión medioambiental, así como do Regulamento EMAS	CB1 CB4 CG2 CG3 CG4 CG5 CG6 CG8 CG9 CG10 CG11 CG12 CE9 CT1 CT4

Coñecer os fundamentos da norma ISO 45001 e dos sistemas de xestión da seguridade e saúde no traballo.

CB1
CB4
CG2
CG3
CG4
CG5
CG6
CG8
CG9
CG10
CG11
CG12
CE9
CT1
CT4

Contidos

Tema	
1. Normalización, certificación e acreditación.	1.1. Normalización 1.2. Certificación 1.3. Acreditación
2. Modelos de xestión da calidade: ISO 9000	2.1. A norma ISO 9001 2.2. Deseño, desenvolvemento e implantación dun sistema de xestión da calidade segundo ISO 9000
3. A xestión medioambiental	3.1. Introducción á xestión medioambiental 3.2. Lexislación medioambiental
4. Modelos de xestión medioambiental: ISO 14000 e Regulamento EMAS	4.1. A norma ISO 14001 4.2. Deseño, desenvolvemento e implantación dun sistema de xestión medioambiental segundo ISO 14000 4.3. O Regulamento EMAS 4.4. Comparativa ISO 14000 vs EMAS
5. Modelos de xestión da seguridade e saúde no traballo: ISO 45001	5.1. A norma ISO 45001 5.2. Deseño, desenvolvemento e implantación dun sistema de xestión da seguridade e saúde no traballo segundo ISO 45001
6. Modelos de xestión da RSC: ISO 26000 e outros referenciais	6.1. A norma ISO 26000 6.2. Outros referenciais de xestión da RSC
7. Sistemas integrados de xestión: conceptos básicos	

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	27.5	24.5	52
Prácticas con apoio das TIC	5	5	10
Estudo de casos	4	1	5
Exame de preguntas obxectivas	1	15	16
Traballo	0	42	42

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.
Prácticas con apoio das TIC	Traballo na aula utilizando medios informáticos (esencialmente ferramentas ofimáticas tipo Excel).
Estudo de casos	Análise dun feito, problema ou suceso real coa finalidade de coñecelo, interpretalo, resolvelo, xerar hipóteses, contrastar datos, reflexionar, completar coñecementos, diagnosticalo e adestrarse en procedementos alternativos de solución.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.

Estudo de casos	Análise dun feito, problema ou suceso real coa finalidade de coñecelo, interpretalo, resolvelo, xerar hipóteses, contrastar datos, reflexionar, completar coñecementos, diagnosticalo e adestrarse en procedementos alternativos de solución.
Prácticas con apoio das TIC	Traballo na aula utilizando medios informáticos (esencialmente ferramentas ofimáticas tipo Excel).
Probas	Descrición
Traballo	Atención personalizada sobre o traballo que realizarán.

Avaliación						
	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas			
Exame de preguntas obxectivas	Probas que avalían o coñecemento que inclúen preguntas con diferentes alternativas de resposta, ou cuestións de resposta curta.	30	CB1	CG2 CG3 CG4 CG5 CG6 CG9 CG11	CE9	CT4
Traballo	Avaliarase un conxunto de traballos realizado polo alumnado	70	CB1 CB4	CG2 CG3 CG4 CG5 CG6 CG8 CG9 CG10 CG11 CG12	CE9	CT1 CT2 CT4

Outros comentarios sobre a Avaliación

O MAiE segue un sistema de avaliación continua e esixe unha presencialidade mínima do 80%.

Os alunos/as poderán superar a materia por avaliación continua cumprindo esta presencialidade mínima, presentando e superando os traballos encomendados polo profesor (70% da cualificación) e superando un exame de preguntas obxectivas (30% da cualificación) que se fará na última hora de clase da materia.

Aqueles alunos/as que non cumpran algunha destas condicións ou non acaden o 50% da cualificación na avaliación continua, terán que acudir á convocatoria oficial. Nas convocatorias oficiais esixirase un exame que avaliará tanto os coñecementos teóricos como prácticos da materia, polo que incluírá cuestións teóricas e exercicios ou casos prácticos.

Con independencia da convocatoria (ordinaria ou segunda oportunidade), alternativamente ao sistema de avaliación continua, o alumno/a poderá optar a ser avaliado/a cun exame final que suporá o 100% da cualificación.

As datas e horarios das probas de avaliación das diferentes convocatorias son as especificadas no calendario de probas de avaliación aprobado pola Comisión Académica do Máster para o curso académico correspondente. Nembargantes, o calendario pode ser modificado ao longo do curso por algún imprevisto. Pode consultarse o calendario de exames na web do MAiE: <http://maiersc.webs.uvigo.es/>.

Nota: No caso de que a docencia no puidese levarse a cabo presencialmente, actuarase segundo o indicado no apdo. 10, "Plan de Continxencias".

Observación: Calquera evidencia de traballos ou probas plaxiados ou copiados suporá unha cualificación de suspenso nas dúas convocatorias.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Bibliografía Complementaria

CAMISÓN, C.; CRUZ, S.; GONZÁLEZ, T., **Gestión de la Calidad: conceptos, enfoques, modelos y sistemas**, Pearson-Prentice Hall, Madrid,

CUATRECASAS, L., **Gestión Integral de la Calidad. Implantación, Control y Certificación**, Gestión 2000, Barcelona,

SEOÁNEZ CALVO, M. y ANGULO AGUADO, I., **Manual de Gestión Medioambiental de la Empresa: Sistemas de Gestión Medioambiental, Auditorías Medioambientales, Evaluaciones de Impacto Ambiental.**, Díaz de Santos, Madrid,

BELLAICHE, M., **Después de la certificación ISO 9001**, AENOR Ediciones, Madrid,

CUADERNOS IMPIVA, **Aspectos medioambientales. Identificación y evaluación**, AENOR/IMPIVA, Valencia,

DEMING, W.E., **Calidad, productividad y competitividad. La salida de la crisis**, Ediciones Díaz de Santos, S.A., Madrid,

GONZÁLEZ GAYA, C.; DOMINGO NAVAS, R.; SEBASTIÁN PÉREZ, M.A., **Técnicas de mejora de la calidad**, UNED, Madrid,

GRYNA, F.M.; CHUA, R.C.H.; DEFEO, J.A., **Método Juran. Análisis y Planeación de la calidad**, McGraw-Hill, México D.F.,

HAYES, B.E., **Cómo medir la satisfacción del cliente. Desarrollo y utilización de cuestionarios**, Ediciones Gestión 2000, S.A., Barcelona,

IHOBE, **Indicadores Medioambientales para la Empresa**, IHOBE, País Vasco,

ISHIKAWA, K., **Introducción al Control de Calidad**, DÍAZ DE SANTOS, 1994

JONQUIÈRES, M., **Manual de auditoría de los sistemas de gestión**, AENOR Ediciones, Madrid,

JURAN, J.M.; BLANTON, A., **Manual de Calidad**, McGraw-Hill, México D.F.,

www.aenor.es,

www.aec.es,

<http://http://gio.uvigo.es/asignaturas/gestioncalidad>,

www.iso.ch,

www.belt.es,

<http://www.cmati.xunta.es/>,

<http://www.clubexcelencia.org/>,

http://ec.europa.eu/environment/emas/index_en.htm,

www.enac.es,

<http://www.insht.es>,

UNE (AENOR),

CONFEDERACIÓN CANARIA DE EMPRESARIOS, **Manual de Prevención de Riesgos Laborales. 660 Preguntas y Respuestas sobre la Prevención**, Confederación Canaria de Empresarios, CEOE,

SÁNCHEZ-TOLEDO, A.; FERNÁNDEZ, B., **Cómo implantar con éxito OHSAS 18001**, AENOR Ediciones, Madrid,

ISO, **UNE-EN ISO 9001:2015**, UNE (AENOR),

ISO, **UNE-EN ISO 14001:2015**, UNE (AENOR),

ISO, **ISO 45001:2018**, UNE (AENOR),

ISO, **UNE-ISO 26000:2012**, UNE (AENOR),

Recomendacións

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Xestión da Calidade Total/V03M134V01201

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Xestión da Calidade Total/V03M134V01201

Plan de Continxencias

Descrición

=== MEDIDAS EXCEPCIONAIS PLANIFICADAS ===

Ante a incerta e imprevisible evolución da alerta sanitaria provocada polo COVID-19, a Universidade de Vigo establece unha planificación extraordinaria que se activará no momento en que as administracións e a propia institución determinen atendendo a criterios de seguridade, saúde e responsabilidade, e garantindo a docencia nun escenario non presencial ou parcialmente presencial. Estas medidas xa planificadas garanten, no momento que sexa preceptivo, o desenvolvemento da docencia dun modo máis áxil e eficaz ao ser coñecido de antemán (ou cunha ampla antelación) polo alumnado e o profesorado a través da ferramenta normalizada e institucionalizada das guías docentes.

=== ADAPTACIÓN DAS METODOLOXÍAS ===

* Metodoloxías docentes que se manteñen

Mantéñense todas as metodoloxías docentes expostas nesta guía docente, coa excepción de que, en caso de non ser posible a docencia presencial, esta sería substituída por docencia a través do Campus Remoto e material complementario en FaiTIC.

* Metodoloxías docentes que se modifican

Ningunha, salvo o indicado no punto anterior.

* Mecanismo non presencial de atención ao alumnado (titorías)

O mecanismo fundamental será o correo electrónico e a titorización a través do Campus Remoto (uso do despacho virtual), baixo concertación previa.

* Modificacións (si proceden) dos contidos a impartir

Non se prevén modificacións.

* Bibliografía adicional para facilitar o auto-aprendizaxe

Non é necesaria outra bibliografía adicional á xa contida nesta guía docente.

* Outras modificacións

Non son necesarias.

=== ADAPTACIÓN DA AVALIACIÓN ===

A avaliación desta materia baséase nun 70% na realización de traballos en grupo por parte dos alumnos e nun 30% na realización dun exame de preguntas obxectivas que se fará na última hora de clase da materia. No caso de que a docencia non se poida realizar presencialmente, farase un exame do mesmo tipo a través de FaiTIC. Os traballos realizaranse igualmente, dado que os alumnos poden traballar en grupo empregando ferramentas TIC para iso.

Ademais disto, o MAiE esixe unha presencialidade mínima do 80% para superar as materias. No caso de que dita presencialidade non sexa posible parcial ou totalmente, establecerase o criterio a seguir de acordo coa coordinación do MAiE, que podería ser a eliminación deste requisito ou o mantemento do mesmo con asistencia telemática ás sesións que se impartan mediante Campus Remoto.

* Probas xa realizadas

Proba XX: [Peso anterior 00%] [Peso Proposto 00%]

...

* Probas pendentes que se manteñen

Proba XX: [Peso anterior 00%] [Peso Proposto 00%]

...

* Probas que se modifican

[Proba anterior] => [Proba nova]

* Novas probas

Non son necesarias.

* Información adicional

-
